

Θέσεις - Προτάσεις - Πλαίσιο της Αντιεξουσιαστικής Κίνησης Ιανουάριος 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

Κοινωνική Αναμέτρηση - Κοινωνική Επανάσταση

Άμεση Δημοκρατία

Εργασιακά

Άλληλέγγυα Οικονομία - Αυτοδιαχείριση

Κοινά Αγαθά

Δημόσιος Χώρος

Μεταναστευτικό - Προσφυγικό

Εμφυλο Ζήτημα

Σύγχρονος Ολοκληρωτισμός

Φυλακές

Φασισμός - Εθνικισμός

Χειραφετικά Εγχειρήματα: Ρωγμές Ελευθερίας Στον Σύγχρονο Κόσμο
Ζαπατίστας - Ροζάβα - Δεκέμβρης '08 - Κίνημα των πλατειών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αντιεξουσιαστική Κίνηση δημιουργήθηκε το 2002 με κεντρικό στόχο να συμμετάσχει στις κινητοποιήσεις ενάντια στη σύνοδο κορυφής των κρατών της ΕΕ, τον Ιούνιο του 2003, στη Θεσσαλονίκη. Σήμερα μετράει 14 χρόνια ζωής και αποτελεί τη μακροβιότερη συλλογικότητα/οργάνωση του αντιεξουσιαστικού «χώρου». Με αφορμή λοιπόν τα 14 χρόνια ζωής αλλά και τον πυκνό ιστορικό χρόνο στον οποίο έχουμε περιέλθει ως ελληνική κοινωνία, κρίνουμε απαραίτητο να γίνει μια ανασκόπηση των στόχων μας αλλά και των λόγων που επιλέγουμε να συγκροτηθούμε πολιτικά μέσω της Α.Κ. και όχι κάποιας άλλης συλλογικότητας ή οργάνωσης.

Οι λόγοι που οδήγησαν στη δημιουργία της Α.Κ. παραμένουν ίδιοι ακόμα και σήμερα. Οι ριζοσπαστικές δυνάμεις δεν φαίνεται να έχουν ξεπεράσει τις ιδεολογικές αγκυλώσεις τους, προσπαθώντας να προσαρμόσουν την πραγματικότητα πάνω στη θεωρία τους που προβάλλει ως αδιαμφισβήτητη

αλήθεια. Σε μια εποχή λοιπόν όπου είμαστε αναγκασμένοι και αναγκασμένες να ακολουθούμε την πραγματικότητα και τις καταστάσεις και όχι τόσο να τις δημιουργούμε όπως κάναμε παλιότερα, ο κίνδυνος του να γίνουμε γραφικοί και να ξεχαστούμε στα ράφια της ιστορίας είναι περισσότερο ορατός από ποτέ. Ως Αντιεξουσιαστική Κίνηση επιλέγουμε να παρατηρούμε και να εξετάζουμε την πραγματικότητα, να αλληλεπιδρούμε με τα δρώντα υποκείμενα και βάση αυτής της διαδικασίας προκύπτουν η θεωρία, οι κατευθύνσεις, οι αρχές.

Η Αντιεξουσιαστική Κίνηση έχει ως πλαίσιο 3 βασικές αρχές, τη συμφωνία μη-κατάληψης εξουσίας, την ανοιχτότητα των συνελεύσεων και την έλλειψη ιεραρχικών δομών σε συνδυασμό με την παραδοχή πως για να δημιουργήσεις ριζοσπαστικά ελευθεριακά πολιτικά ρήγματα και παρακαταθήκες δεν χρειάζεται να εναποθέτεις την πίστη σου σε μεταφυσικές αναγνώσεις της πραγματικότητας αλλά ούτε και σ' ευχολόγια. Σήμερα, οι πολιτικές τομές σε θεωρία και δράση που έθεσε η Αντιεξουσιαστική Κίνηση δείχνουν να αγκαλιάζονται από ολοένα και περισσότερα κομμάτια της κοινωνίας. Οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι, τα ζητήματα κοινοτικής διαχείρισης βασικών πόρων (νερό, σκουπίδια, μέσα παραγωγής, πληροφόρηση), οι αγώνες για το περιβάλλον (Αχελώος, κίνημα ενάντια στον λιθάνθρακα, Σκουριές), οι καταλήψεις στέγασης προσφύγων και μεταναστών, αλλά και πιο επιμέρους ζητήματα, όπως η διεθνής δικτύωση, η περιφρούρηση στις πορείες, τα πολιτικά φεστιβάλ στις μητροπόλεις και την επαρχία, όλα αυτά εδράζονται και αντλούν νομιμοποίηση από τις πλατιές κοινωνικές διεργασίες που πραγματοποιούνται στην Ελλάδα και διεθνώς.

Μπορούμε να εντοπίσουμε δύο βασικούς λόγους χάρη στους οποίους η Α.Κ. υπάρχει ακόμα και βρίσκεται σε διάδραση, συμπορευόμενη με την κοινωνία, όχι οδηγώντας την ως φωτισμένη πρωτοπορία αλλά ούτε και ακολουθώντας, υποβιβασμένη ως σχηματισμός «κολαούζου» που τρέχει να προλάβει τις εξελίξεις.

Ο πρώτος ήταν το πείσμα που επέδειξαν τα άτομα που συγκροτούν την Α.Κ. τόσα χρόνια, ώστε να παρεμβαίνουν σε όλους τους κοινωνικούς χώρους, αλληλεπιδρώντας παράλληλα με πολλά διαφορετικά υποκείμενα τα οποία σαφώς δεν αποτελούν τα «επαναστατικά» μοντέλα που θα ήθελαν να δουν διάφοροι οπαδοί «καθαρών» και «αμόλυντων» ιδεολογιών. Ενα μεγάλο «ταμπού» που έσπασε σταδιακά, σε μεγάλο βαθμό λόγω ακριβώς τέτοιων παρεμβάσεων, ήταν αυτό των ιδεολογικά «καθαρών» υποκειμένων. Δηλαδή η διαρκής άρνηση μεγάλων κομματιών του ριζοσπαστικού χώρου να συμμετέχουν σε διεκδικήσεις που δεν ήταν αυστηρά για τον αναρχικό ή για τον αριστερό χώρο. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν, η περίοδος των πλατειών και των «Αγανακτισμένων» (2011) όπου προφανώς οι πολλές χιλιάδες κόσμου δεν αποτελούσαν σκληρά ιδεολογικοποιημένους ή πολιτικοποιημένους πυρήνες, αλλά κράτησαν σε ένταση μια ολόκληρη κυβέρνηση και χιλιάδες αστυνομικών δυνάμεων λόγω της επιμονής τους και της μαζικότητας τους και βέβαια παλιότερες παρόμοιες συνθήκες όπως τα φοιτητικά του 2006-2007 όπου πάλι χιλιάδες μη σκληρά ιδεολογικοποιημένοι φοιτητές μαζί και με άλλα κομμάτια της κοινωνίας κατάφεραν να ανατρέψουν και να αναστείλουν το άρθρο 16 για την ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ή ακόμα και η εξέγερση του Δεκέμβρη του '08, όπου άλλη μια φορά η εξαγριωμένη νεολαία (και όχι μόνο) που αποτελούσε ένα ρευστό και «απολίτικο» υποκείμενο, κατάφερε να γονατίσει πολιτικά και ηθικά τους κυρίαρχους μηχανισμούς του κράτους.

Ο δεύτερος λόγος είναι το σύνθετο ζήτημα της αυτονομίας στον τρόπο συγκρότησης του δικτύου. Επί της ουσίας αυτό σημαίνει πως κάθε πόλη, κάθε κίνηση, κάθε ομάδα ή άτομα διατηρούν την αυτονομία τους και όχι την αυτονόμησή τους έναντι των υπολοίπων δημιουργώντας πεδία ανταγωνισμών. Η Α.Κ. οφείλει να αποτελεί πλαίσιο οργανωτικής σύγκλισης έστω κι αν σε επιμέρους ζητήματα υπάρχει διαφορετική προσέγγιση ερμηνείας των κοινωνικών προβλημάτων. Δηλαδή οι συνελεύσεις του δικτύου που υπάρχουν στις πόλεις της Ελλάδας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Γιάννενα, Λάρισα, Πάτρα, Κομοτηνή, Πειραιάς) αποτελούν μεν κομμάτια ενός ευρύτερου συνόλου, ωστόσο διατηρούν μια αυτονομία όσον αφορά τις εσωτερικές διαδικασίες και την στόχευση, αυτονομία που έχει να κάνει με την προσαρμογή της συνέλευσης στην τοπική κοινωνία στην οποία παρεμβαίνει.

Στην ουσία, αυτή είναι και η βασική διαφοροποίηση με άλλους πολιτικούς σχηματισμούς που είτε υπήρχαν παλιότερα (α/α συλλογικότητες και κόμματα) είτε εμφανίστηκαν τώρα. Η συγκρότηση μέσα από κλειστές δομές με μέλη, η αδυναμία λήψης αποφάσεων εάν αυτές δεν επικυρώνονται από κάποια κεντρική επιτροπή και γενικώς το ανελαστικό πλαίσιο λειτουργίας, που εμείς κρίνουμε πως δεν αφήνει χώρο στο άτομο να φτάσει στα δικά του συμπεράσματα, με την συλλογικότητα να λειτουργεί ως αρωγός και όχι ως ινστρουκτορας, είναι εν ολίγοις οι λόγοι για τους οποίους θεωρούμε πως αυτές οι μορφές οργάνωσης δεν μπορούν να ανταποκριθούν στο σύνθετο πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί σήμερα.

Θεωρούμε πως η επίλυση ενός ζητήματος που απασχολεί μια τοπική κοινωνία/κοινότητα δεν γίνεται να βγαίνει από ένα πολιτικό εγχειρίδιο ή μανιφέστο με θέσεις, αναλύσεις και προτάγματα που εφαρμόστηκαν και απέτυχαν σε διαφορετικούς χρόνους και τόπους. Ο τρόπος με τον οποίο κάθε κοινωνία καλείται να λύσει τα ζητήματά της είναι αυτός που καθορίζεται από τα αυτεξούσια δρώντα υποκείμενα που την απαρτίζουν μακριά από ντιρεκτίβες και καθοδηγήσεις. Ένα τέτοιο πιο πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση των Σκουριών Χαλκιδικής, που αποτελεί το απτό παράδειγμα της αντίστασης μιας τοπικής κοινωνίας στην καπιταλιστική ανάπτυξη με τα δικά της ριζοσπαστικά και αυτό-οργανωμένα χαρακτηριστικά και όχι με εγχειρίδια οδηγιών χρήσης ή επικλήσεις σε εφόδους στον ουρανό.

Σίγουρα αυτή η μεθοδολογία δεν αποτελεί πανάκεια, ούτως ή άλλως παραδεχόμαστε πως μια κοινή λύση για όλα τα προβλήματα του κόσμου είναι περισσότερο χωράφι της εκκλησίας παρά δικό μας.

Αυτό που θέλουμε σίγουρα να γίνει σαφές είναι πως από τα τέλη της δεκαετίας του 90', όπου ουσιαστικά έσβησε και το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης η μόνη πρακτική που θα μπορούσαμε να δοκιμάσουμε (καθώς όλα τα υπόλοιπα έχουν δοκιμαστεί και έχουν αποτύχει) είναι η διαδικασία δοκιμής και σφάλματος. Ανοίγεται μπροστά μας ένας νέος κοινωνικός και πολιτικός χάρτης, στον οποίο για να πλοηγηθούμε πρέπει να αφήσουμε κατά μέρος τις σιγουριές και στον οποίο η πυξίδα οφείλει να είναι οι εμπειρίες του παρελθόντος αλλά και οι παρακαταθήκες για τις οποίες έχουμε παλέψει τόσο πολύ, διότι τα μονοπάτια προς τη λύση δεν στρώνονται μόνο από τις ορθές επιλογές αλλά και από τις λάθος επιλογές.

ΓΙΑΤΙ «ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ»;

Είμαστε πλέον σίγουροι πως τα αποκεντρωμένα κοινωνικά και οικονομικά συστήματα, οργανωμένα με αμεσοδημοκρατικό, μη-κρατικό τρόπο, θα έρθουν μόνο μέσα από κοινούς αγώνες διαφόρων κινημάτων και ευρείας κοινωνικής συμμετοχής. Επομένως, αντί μιας συνεχούς και ατέρμονης προσπάθειας ορισμού του τι είναι «πραγματικός» αναρχισμός, αν αυτό, το ένα ή το άλλο είναι αναρχικό από τον EZLN μέχρι τη Ροζάβα αποφασίσαμε να δοκιμάσουμε μια άλλη προσέγγιση: να εντοπίσουμε τα αντιεξουσιαστικά χαρακτηριστικά των ήδη υπαρκτών και ποικίλων κοινωνικών κινημάτων και να προσδιορίσουμε τους κοινούς εχθρούς (καταπιεστές) και έτσι να προσπαθήσουμε να τα ενώσουμε στο ίδιο κοινωνικό πεδίο ή βεβαρυσμένο από τον τεμαχισμό και την εξατομίκευση. Για να επιτύχει μια τέτοια σύνδεση, οι στενά ιδεολογικές αφηγήσεις έπρεπε να εγκαταλειφθούν και να αντικατασταθούν από μία γενικότερη αντιεξουσιαστική κουλτούρα, η οποία μπορεί ταυτόχρονα να καθορίζεται και να καθορίζει το περιβάλλον στο οποίο δημιουργήθηκε διαδίδοντας λόγω έργω έναν σύγχρονο αντικαπιταλιστικό-αντικρατικό διαφωτισμό.

Προχωρώντας πέρα από την Ιδεολογία, δεν σημαίνει παραίτηση από τις ιδέες και τις αρχές μας αλλά συνεχή επανεκτίμηση και εξέλιξή τους. Στον φόβο του ότι χωρίς ιδεολογικές ταυτότητες θα απορροφηθούμε από την κυρίαρχη κουλτούρα της πολιτικής απάθειας και του αλόγιστου καταναλωτισμού μπορούμε να απαντήσουμε με τη δημιουργία μιας ευρείας πολιτικής κουλτούρας αυτεξούσιων ατόμων που είναι, πρώτα από όλα, λέκτορες των λέξεων και πράττοντες των πράξεων. Ένα ευρύ σχέδιο εξόδου από τον καπιταλισμό με βάση στην αξία του αλληλοσεβασμού και της «θετικής ελευθερίας» της αυτοκυβέρνησης (και όχι απλώς την «αρνητική ελευθερία» της μη-παρέμβασης), διατηρεί το αντιεξουσιαστικό πνεύμα, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπει την αλληλεπίδραση με μεγάλα κομμάτια της κοινωνίας και την εφαρμογή στην πράξη των ιδεών μας σε διαφορετικά περιβάλλοντα και σημασιακά πλαίσια. Μόνο μια τέτοια προσέγγιση θα μας βοηθήσει να ξεφύγουμε από τον «σεκταρισμό» (με όλον τον σεπαρατισμό και το lifestyle που απορρέει από αυτόν) των πολιτικών κινημάτων που τα στοιχειώνει από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας. Από αυτό προκύπτει το ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟ στο όνομά μας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΜΕΤΡΗΣΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Το παγκόσμιο ιστορικό πλαίσιο που βιώνουμε σήμερα δεν σηματοδοτεί το τέλος της Ιστορίας, αλλά την αρχή μιας άλλης. Το χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι η αποκαθάριση των κατεστημένων βεβαιοτήτων που ψευδεπίγραφα και πλαστογραφημένα εγγυόταν ο καπιταλιστικότερος καπιταλισμός πάνω στα ερείπια του τείχους του Βερολίνου μετά την πτώση του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Σήμερα οι εκλογικεύσεις μοιάζουν αθεμελίωτες και αποδομούνται, οι εκσυγχρονισμοί εμφανίζονται αποσαθρωμένοι, οι σημασιακές δομές και οι ιδέες είναι φαντάσματα και οι εξουσίες λειτουργούν υπό αίρεση. Σε αυτό το θολό τοπίο μιας αξεδιάλυτης πολυπλοκότητας οι κοινωνίες παραιτούμενες από τους μηχανισμούς θωράκισης και ενσωμάτωσης καλούνται να πιάσουν τα πράγματα από την αρχή και να τους δώσουν καινούργια νοήματα. Τα μηνύματα από όλα τα σημεία του ορίζοντα υποδηλώνουν με τον πιο ρητό τρόπο ότι η κοινωνική αναμέτρηση συνεχίζεται με τους πιο γρήγορους ρυθμούς που έχουν εμφανιστεί στην ιστορία. Το σπάσιμο των παραδοσιακών δεσμών εντείνει την αβεβαιότητα της

προοπτικής και ενισχύει τη ρευστότητα και τη σχετικότητα. Ο στοχασμός και ο αναστοχοασμός είναι ελεύθερος σε κάθε προσανατολισμό της εμπειρίας του ανοικτού και της κοινωνικής επανάστασης.

Παράλληλα η γενικευμένη αδιαμεσολάβητη και οριζόντια έγερση γεννιέται πάνω στον τάφο της παραδοσιακής μεθοδολογικής θεωρίας και πρακτικής της επανάστασης, η οποία απαιτούσε ένα συγκεκριμένο στερεοτυπικό σχήμα για την επικράτησή της, την κατάκτηση της εξουσίας ή την άρνησή της. Η οργάνωση της κοινωνικής μειοψηφίας και η αυθαίρετη ανάδειξή της σε πρωτοπορία, την προοπτική κατάκτησης της πλειοψηφίας της, ήταν ο αναγκαίος όρος της πρωταρχικής συσσώρευσης. Δεν ήταν όμως επαρκής. Αυτή η γνωστή θεωρία του υποκειμένου θεωρούσε ως επαρκή την «οργάνωση της συνείδησης» ως τον τράκτορα που θα οδηγήσει το υποκείμενο στον στόχο του. Το Κόμμα νέου τύπου ή αλλιώς η «οργάνωση των επαναστατών» ως ξεχωριστή θέσμιση ανελάμβανε την ευθύνη διεκπεραίωσης. Είναι η γνωστή λενινιστική εκδοχή, δανεισμένη από την αστική αντίληψη και πρακτική των Γιακωβίνων. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση ορθολογικοποίησε τις αντίστοιχες προσπάθειες των επαναστατών του 19^{ου} αι. και μετά την επιτυχία του Οκτώβρη του 1917 η λενινιστική μέθοδος έγινε καθολικά αποδεκτή συνειδητά ή ασυνείδητα για όλους όσους επιβουλεύονταν όχι μόνο τον καπιταλισμό αλλά και το υπάρχον. Το επαναστατικό πραξικόπημα μετεξελίχθηκε σε μια καταστολή χωρίς προηγούμενο και η πίστη στην εδραίωση της επανάστασης απαιτούσε άσκηση κρατικής τρομοκρατίας. Η στρατηγική αυτή του πραξικοπήματος ανανοηματοδοτημένη και μεταμφιεσμένη σε τακτική κύκλωσε, ακρωτηρίασε και τύφλωσε το επαναστατικό πρόταγμα, παρατείνοντας την αυταπάτη και το πολιτικό και στοχαστικό έλλειμμα.

Αν και σήμερα είναι περιθωριακές οι αντιλήψεις περί επαναστατικού πραξικοπήματος, ωστόσο, μπορεί να αναπαράγονται στις προσπάθειες κοινωνικής παρέμβασης που μας ενδιαφέρουν και αυτός είναι ο λόγος που κάνουμε αυτές τις διαπιστώσεις. Σε πολλές περιπτώσεις κοινωνικών παρεμβάσεων ζωντανή σαν αχνοκεριά βέβαια είναι η τάση μερίδας του κινηματικού χώρου στην πραξικοπηματική μεθοδολογία η οποία προτάσσεται λόγω ελλείμματος πολιτικής ή οργανωτικής συγκρότησης. Η μέθοδος αυτή είναι αναποτελεσματική επειδή, παρά τις οποιεσδήποτε πρόσκαιρες και προσωρινές επιτυχίες, δεν απευθύνεται στην ουσία της ύπαρξης. Επιχειρείται σε πολλές περιπτώσεις και με προτάσεις οργανωτικών μοντέλων προκειμένου να αποτελέσει πρόταση ανάδυσης ή ανασυγκρότησης του κινήματος. Η μόνη εξήγηση ως προς τις εμμονές στη μεθοδολογία του επαναστατικού πραξικοπήματος ορισμένων είναι η ανυπαρξία κοινωνικού φαντασιακού και κοινωνικής παρέμβασης.

Αυτός ο αντικατοπτρισμός αίρει προς τα πάνω την ανάλυση της πραγματικότητας σε έναν ψευδοθεολογικού τύπου σχολαστικισμό για να τον επενδύσει με κύρος και γόητρο. Αν αυτή είναι η λενινιστική μέθοδος του πραξικοπήματος, η ουσία του βρίσκεται στην τεράστια συγκέντρωση της εξουσίας που δεν υπόκειται σε κανέναν θεσμικό έλεγχο. Ενα σύστημα αυθαίρετης κυριαρχίας είναι καταδικασμένο να αντιμετωπίσει αντίσταση διότι μοιραία θα προσκρούει στα αντιτιθέμενα ιδεώδη και στις διαφορετικές αξίες και οράματα. Στην αντινομία αυτή από την οποία ποτέ δεν προκύπτει σύνθεση, η προδιαγεγραμμένη και νομοτελειακή πορεία έχει προαποφασισμένη τη θέση. **Η ανθρώπινη φύση πρέπει να αλλάξει ώστε να δημιουργηθεί ο «προσχεδιασμένος» άνθρωπος.** Η κατάρρευση του μοντέλου αποκάλυψε ένα άδαιο κέλυφος. Ενα κράτος θεμελιωμένο στην τρομοκρατία διαλύθηκε χωρίς βία και η νέα ανθρώπινη φύση για τη δημιουργία της οποίας είχε ιδρυθεί ήταν παντελώς άφαντη.

Η Α.Κ. είναι από την αρχή αποτέλεσμα της απομάγευσης και της αποκατάστασης του αισθητού κόσμου και αυτό σημαίνει ότι δεν θα μπορούσε να υπάρξει αλλιώς για τόσο διάστημα (πρωτοφανής για α/α συλλογικότητα) κάνοντας τόσα πολλά πράγματα μέσα στο πολυεπίπεδο κοινωνικό γίνεσθαι. Είναι αυτή η υλιστική της αντίληψη που στην μεγαλύτερη εξέγερση (Δεκέμβρης 2008) της επέτρεψε να παίξει σημαντικό ρόλο. Ακριβώς αυτή η αγωνιστική εντελέχεια (δηλαδή το δυνάμει να γίνει ενέργεια) στο αισθητό, της επέτρεψε να εδαφικοποιήσει τις αντιεξουσιαστικές ιδέες μέσα στα κοινωνικά κέντρα και τις καταλήψεις που κατέκτησε ή τις κινητοποιήσεις που πραγματοποίησε για διάφορα θέματα. Ξεκινήσαμε χωρίς στέγη, χωρίς έδαφος και τώρα βρισκόμαστε σε άλλου τύπου προσδοκίες. Γνωρίζοντας την ιστορική εμπειρία του κινήματος δεν επανέλαβε ούτε οργανωτικά ούτε πολιτικά μοντέλα για τον λόγο ότι είχαν ηττηθεί οριστικά και είχαν αποδράσει από τον αισθητό κόσμο της επανάστασης και της κοινωνίας. **Δεν υιοθέτησε το οργανωτικό μοντέλο της «οργάνωσης των επαναστατών», του κόμματος ή της ομοσπονδίας αλλά της ανοιχτής κίνησης συνεχούς αναδιάταξης του επαναστατικού προτάγματος στη ροή του κοινωνικού κινήματος και των σημασιών του.** Γνωρίζοντας ότι καμιά Α.Κ. δεν θα κάνει την επανάσταση, φιλοδοξεί να είναι στο ρυθμό της ανοίγοντας αντιεξουσιαστικά ρήγματα, πράγμα το οποίο επιβεβαιώθηκε πανηγυρικά τον Δεκέμβριο του 2008.

Η σύγχρονη κοινωνική επανάσταση που έχει ξεκινήσει θα είναι της κοινωνικής πλειοψηφίας και ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ έχει γίνει το σημαντικότερο πολιτικό εργαλείο. Η απόδραση από τον καπιταλισμό σε όλη την Ευρώπη παίρνει σάρκα και οστά μέσα από γενικευμένα αντικαπιταλιστικά πειράματα. Αλλά και οργανωτικά όλες οι εξεγέρσεις στον αραβικό κόσμο και στην Ευρώπη προσλαμβάνουν χαρακτηριστικά κοινωνικής πλειοψηφίας και αυτοοργανωμένης θέσμησης. Όλα αυτά μας επιτρέπουν την ενίσχυση του ανοιχτού, τη στήριξη και ανάδυση του συλλογικού και κοινωνικού ως προέκταση του αυτεξούσιου δίνοντας νόημα στη σχετικότητα αφήνοντας τις βεβαιότητες στα μαυσωλεία. Εχουμε εισέλθει στον κόσμο των νέων επαναστάσεων, χωρίς να προσχεδιάζουμε τη ζωή και τον θάνατο. Ας είμαστε στην αγριότητα της άγνωστης προοπτικής που καλούμαστε να παραβρεθούμε ΜΕ την κοινωνία και όχι για την κοινωνία.

ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η άμεση δημοκρατία αποτελεί το πολιτικό πρόταγμα της Α.Κ., ως προϋπόθεση της κοινωνικής και ατομικής αυτονομίας. Στην πραγματικότητα εμπεριέχει τα δύο στοιχεία του τρίπτυχου αρχών βάσει του οποίου συγκροτείται η πολιτική μας συλλογικότητα, δηλαδή την μη-κατάληψη εξουσίας και την αντι-ιεραρχία. Γίνεται σαφής ο δημοκρατικός προταγματικός προσανατολισμός αφού η διαδικασία σε κάθε λειτουργικό τομέα θεμελιώνεται στα δύο αυτά στοιχεία.

Η δημοκρατία εξ ορισμού αποκλείει κάθε αυθεντία που να επικυριαρχεί στην εξουσία του ίδιου του δήμου. **Δήμος είναι ο λαός, οι πολίτες που αυτοπροσδιορίζονται ως ελεύθεροι πολίτες και ο μόνος τρόπος να αυτοκυβερνηθεί πραγματικά ο λαός, ο πραγματικός λαός και όχι κάποια μεταφυσική φανταστική κατασκευή, είναι ο κάθε πολίτης να μετέχει ως φυσικό πρόσωπο στους θεσμούς της συλλογικής απόφασης και πράξης, σε όλο το εύρος των κοινωνικών λειτουργιών, σε έναν ελεύθερο δημόσιο χώρο και χρόνο.** Άρα, ουσιαστική και όχι τυπική προϋπόθεση της δημοκρατίας είναι η

ουσιαστική και πλήρης ισότητα, που με τη σειρά της προϋποθέτει την ατομική και την κοινωνική ελευθερία.

Μιας και κανείς δεν τίθεται πάνω από τον δήμο, ο οποίος αναγνωρίζει τον εαυτό του ως πηγή των σημασιών, οι ίδιες αυτές σημασίες τίθενται υπό αμφισβήτηση. Το ερώτημα του νόμου εγείρεται ως πραγματικό ερώτημα και όχι ως ζήτημα υπακοής, αφού δεν υπάρχει μηχανισμός ξέχωρος από το πολιτικό σώμα που να επιβάλλει τον νόμο και δεν είναι προϋπόθεση ισχύος του νόμου η υποτέλεια αλλά η πειθώ. Έτσι λοιπόν, αντί για ετερονομία, τον νόμο που έρχεται από αλλού, τον νόμο της αυθεντίας, που είναι στεγανή και κλειστή, η δημοκρατία είναι μία κατάσταση αυτονομίας, **κοινωνικής αυτονομίας, αφού η νομοθεσία και η αυτοκυβέρνηση αποτελούν ρητή συλλογική πράξη και συνεπακόλουθα, ατομικής αυτονομίας.**

Η άμεση δημοκρατία προϋποθέτει ένα ολόκληρο πρόταγμα αυτοκυβέρνησης και αυτοθέσμησης της κοινωνίας με σαφές περιεχόμενο. Αξιώνει την ισότητα όλων των πολιτών και την ελευθερία κάθε ατόμου, αξιώνει την ύπαρξη ενός πραγματικού δημόσιου κοινωνικού χώρου και ενός ανοιχτού κοινωνικού χρόνου, τη δυνατότητα της πολιτικής αμφισβήτησης. Είναι ασύμβατη με κάθε γραφειοκρατικό ιεραρχικό μηχανισμό που ιδιοποιείται την κοινωνική εξουσία προς όφελος μίας κρατικής και κεφαλαιοκρατικής ελίτ και συντηρεί τον διαχωρισμό της κοινωνίας από την πολιτική μέσω του κράτους. Δεν μπορεί να υπάρξει παρά ενάντια και σε ευθεία αντίθεση με κάθε κρατική και ιεραρχική θέσμιση.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι το πρόταγμα των σύγχρονων κινημάτων παγκοσμίως, από το Occupy ως τη Ροζάβα είναι η άμεση δημοκρατία. Όλα τα κοινωνικά πειράματα που στήνονται αυθορμήτως και τα δίκτυα κοινωνικής αυτοοργάνωσης που αναδύονται, λειτουργούν ουσιαστικά με όρους αμεσοδημοκρατικούς. Το αίτημα της άμεσης δημοκρατίας έθεσε ρητά στο κοινωνικό πεδίο το ζήτημα του κοινωνικού μετασχηματισμού, την αμφισβήτηση της κυρίαρχης θέσμησης, το ζήτημα της επαναθέσμησης. Η ρητή διατύπωση του αιτήματος από ένα τεράστιο κομμάτι της κοινωνίας τη στιγμή που αυτό βρισκόταν στον δρόμο, αποτελεί μία κοινωνικοϊστορική στιγμή βαρύνουσας σημασίας.

Σε μια αυτόνομη κοινωνία, βασισμένη στην άμεση δημοκρατία, η πολιτική, οικονομική, κοινωνική και οικολογική σφαίρα θα πρέπει να οργανώνεται στη βάση της αυτοδιαχείρισης και της αντι-ιεραρχίας. Η άμεση δημοκρατία πρέπει να εμφιλοχωρήσει σε κάθε σφαίρα ώστε να παραμείνει πραγματικά άμεση.

Τι μπορεί να σημαίνει σήμερα η εμπειρία της άμεσης δημοκρατίας για τη σύγχρονη πολιτική συλλογικότητα; Φυσικά, την υιοθέτηση του προτάγματος της άμεσης δημοκρατίας και την ενστάλαξη του νοήματός της στη σύγχρονη κοινωνική επαναδημιουργία του δημόσιου χώρου και χρόνου. Δηλαδή:

- Ριζική αμφισβήτηση του υπάρχοντος κοινωνικού καθεστώτος ως προς τα θεμελιώδη:

- α) Την κυριαρχία της οικονομικής σφαίρας.
- β) Την πολιτική αντιπροσώπευση και την διαχωρισμένη εξουσία.
- γ) Την αυθεντία σε κάθε τομέα της κοινωνικής δραστηριότητας.

- Δημιουργία και συμμετοχή σε ελεύθερα κοινωνικά δίκτυα γύρω από τα κοινά αγαθά (επικοινωνία, ενέργεια, νερό, διατροφή, υγεία, παιδεία, πληροφόρηση, απορρίμματα, περιβάλλον κτλ).

- Υπεράσπιση της τοπικότητας, όχι στην γεωγραφική της όψη, αλλά απέναντι στην κεντρική διαχείριση και κεντρική πιστοποίηση είτε από την εθνογραφειοκρατία, είτε από την οικονομικό-γραφειοκρατία.
- Πραγμάτωση της παγκοσμιότητας, μέσα από την απελευθέρωση της διαδικτυακής επικοινωνίας/τεχνογνωσίας, τη σύσταση πλανητικών δικτύων ανταλλαγής πληροφοριών, ιδεών και προϊόντων και τη διεύρυνση των δικτύων παγκόσμιας αλληλεγγύης.
- Υποταγή της παραγωγής και της οικονομίας στις λοιπές κοινωνικές δραστηριότητες.
- Ανοιχτές συνελεύσεις της συλλογικότητας - δικτύου με ίση συμμετοχή όλων στην πολιτική απόφαση και πράξη, χωρίς αποκλεισμούς.
- Δικτυώσεις συλλογικοτήτων σε κόμβους άμεσης δημοκρατίας με σκοπό την κατάκτηση της δυνατότητας συλλογικής απόφασης και πράξης, τη δυνατότητα να καθορίζουν οι ίδιοι οι άνθρωποι όσα αφορούν τον τομέα των δραστηριοτήτων τους μέσα στο δημόσιο χρόνο και χώρο που αυτοί δημιουργούν. Όχι ως παραγωγοί διαχωρισμένοι από τους καταναλωτές με σχέσεις οικονομικού συμφέροντος, αλλά ως ελεύθερα άτομα μιας κοινότητας που αναζητά την αυτονομία με σκοπό της την άμεση δημοκρατία.
- Πολιτική ανυπακοή στο κυρίαρχο σύστημα της κρατικής και οικονομικής εξουσίας.
- Δημιουργία μίας πραγματικά δημοκρατικής παιδείας, μέσω της αλληλομάθησης, της ελεύθερης έρευνας, της διάχυσης της γνώσης στην κοινωνία αλλά και την έμπρακτη συμμετοχή σε πυρηνικούς θεσμούς άμεσης δημοκρατίας.
- Υπεράσπιση και διεύρυνση του κοινού εδάφους, έξω και ενάντια από την επικυριαρχία των κρατικών και κεφαλαιοκρατικών μηχανισμών. Υπεράσπιση του ελεύθερου κοινωνικού χαρακτήρα του δημόσιου χώρου και χρόνου, κατάργηση της εκμεταλλευτικής δικαιοδοσίας του κρατικού και του ιδιωτικού επί του δημοσίου.
- Αρνηση των εθνοκρατικών συνόρων και των αποκλεισμών, υπεράσπιση του δικαιώματος στην ελεύθερη μετακίνηση των ανθρώπων και ριζική διεύρυνση των δικαιωμάτων στην ισότητα και την ελευθερία μέσα από την έμπρακτη δημιουργία θεσμών ισότητας και ελευθερίας. Έμπρακτη αλληλεγγύη στους προσφυγικούς και μεταναστευτικούς πληθυσμούς.
- Οπου η ανυπακοή οδηγεί σε μετωπικές συγκρούσεις με τον κρατικό μηχανισμό και το κατεστημένο, εκεί η κοινωνική βία θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως ατύχημα και όχι ως ξεχωριστός τομέας.

ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ

Στην περίοδο των μνημονίων έχει συντελεστεί η μεγαλύτερη επίθεση σε εργασιακά δικαιώματα και κατακτήσεις από την μεταπολίτευση. Το ιδεολόγημα του δημόσιου χρέους αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία κράτος και εργοδότες επιδιώκουν την πλήρη αναπροσαρμογή των εργασιακών σχέσεων εις βάρος των εργαζομένων. Η διαδικασία αυτή, τα αποτελέσματα της οποίας βιώνει η πλειονότητα της

ελληνικής κοινωνίας, είναι κομμάτι της συνολικότερης υποβάθμισης της ζωής του «μέσου ανθρώπου», σε ένα καθεστώς ανέχειας, ελέγχου και καταστολής, πολιτιστικής παρακμής, βίαιης αρπαγής του δημόσιου χώρου και καταστροφής του περιβάλλοντος. Τα αιτήματα ωστόσο για μη περαιτέρω υποβάθμιση της εργασίας και για επαναφορά των εργασιακών σχέσεων σε αξιοπρεπή επίπεδα, πολλές φορές κυριάρχησαν έναντι των άλλων πτυχών της συνολικότερης κοινωνικής κρίσης και εκφράστηκαν αυτοτελώς από διάφορες κοινωνικές ομάδες.

Το πλαίσιο αυτό των αιτημάτων που προβάλλεται κυρίως από τις επιμέρους συνδικαλιστικές παρατάξεις όλων των βαθμίδων, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, αριστερές και μη και περιλαμβάνει την απαίτηση για αυξήσεις μισθών, πάγωμα των απολύσεων, επαναπροσλήψεις κ.α, έχει αποδειχθεί, ειδικά το τελευταίο διάστημα, κάτι παραπάνω από ανεπαρκές.

Τα βασικά εργαλεία των συνδικαλιστών στις διεκδικήσεις αυτές, δηλαδή οι σπασμωδικές απεργίες και στάσεις εργασίας, σε συνδυασμό με τη διαπραγμάτευση με την εργοδοσία ή το κράτος για ευνοϊκότερους όρους εκμετάλλευσης, έχουν και αυτά φτάσει σε ένα τέλμα.

Παράλληλα, η φιγούρα του εργάτη ως το φερόμενο επαναστατικό υποκείμενο, έχει καταρρεύσει, μετά από πολυάριθμους αποσπασματικούς και συντεχνιακούς αγώνες αποκομμένους από την υπόλοιπη κοινωνία, ενώ είναι ολοένα και περισσότερα τα παραδείγματα σύγκρουσης εργασίας και κοινωνικών κινημάτων (βλέπε Σκουριές). **Με αυτά τα δεδομένα, μία επίκληση στην ταυτότητα (την εργατική), δεν μπορεί να είναι παρά μία εμμονική αέναη απόπειρα αναβίωσης των επαναστατικών «επιστημονικών» υποσχέσεων του μαρξισμού, που έχουν διαψευστεί επανειλημμένα στον ρου της ιστορίας.**

Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αποτελούν αμφισβήτηση της ταξικής σύνθεσης των σύγχρονων κοινωνιών, ούτε θέσεις υπεράσπισης της εργοδοσίας προφανώς. Το συμπέρασμα αντιθέτως είναι ότι η οικονομική ανισότητα και η εκμετάλλευση δεν θα εξαλειφθούν μέσα από τις παραδοσιακές φετιχιστικές ταξικές αναλύσεις και τα τετριμμένα εργαλεία του συνδικαλισμού, ακόμα κι αν αυτός αυτοπροσδιορίζεται ως επαναστατικός.

Αναλογιζόμενοι τον ρόλο της εργασίας σήμερα, που πολλές φορές είναι αντίθετος με το ευρύτερο κοινωνικό συμφέρον (πυρηνικά εργοστάσια, εργοστάσια όπλων, μεταλλεία) προκύπτουν δύο δεδομένα. Αφενός ότι τα κοινωνικά κινήματα μπορούν κατά περίπτωση να είναι και «αντεργατικά» και αφετέρου ότι η διαχείριση της παραγωγής με έναν διαφορετικό τρόπο από τον κυρίαρχο, περνάει μέσα και από την ενδεχόμενη καταστροφή ενός μεγάλου επιβλαβούς και άχρηστου μέρους της και ότι πρέπει να αποτελεί ένα ζήτημα για το οποίο θα αποφασίζει ολόκληρη η κοινότητα και όχι μόνο οι εργαζόμενοι.

Σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο κινείται και το πρώτο πλήρως αυτοδιαχειριζόμενο εργοστάσιο στην Ελλάδα, το εργοστάσιο της ΒΙΟ.ΜΕ στη Θεσσαλονίκη. Οι εργαζόμενοι της ΒΙΟ.ΜΕ, όταν ήρθαν αντιμέτωποι με το φάσμα της ανεργίας, έκαναν ανατροπή στην ιστορία του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα.

Αγνόησαν τις φωνές του παραδοσιακού συνδικαλισμού που τους παρότρυνε να προβούν σε διεκδίκηση αποζημιώσεων και έβαλαν σε τροχιά ένα από τα σπουδαιότερα εγχειρήματα αυτοδιαχείρισης. Ανοιξαν την πόρτα εξαρχής στην κοινωνία καθιστώντας την ισότιμο συνομιλητή μέσα από διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας στο ζήτημα της παραγωγής, δημιουργώντας έτσι ένα ισχυρό κίνημα αλληλεγγύης. Τοποθέτησαν το σεβασμό του περιβάλλοντος ως κυρίαρχη αξία και προσάρμοσαν την παραγωγή τους στα δεδομένα της σύγχρονης οικολογικής κρίσης. Δεν αντιλήφθηκαν το εγχείρημά τους σαν μία απλή εναλλακτική επιβίωσης στον καπιταλισμό, αλλά ως μία ριζική τομή στο υπάρχον σύστημα εκμετάλλευσης, με τη μη-διάθεση των προϊόντων τους σε σούπερ-μάρκετ και συμμετέχοντας σε ευρύτερα κοινωνικά κινήματα και διεκδικήσεις.

Ηδη τα βήματα της ΒΙΟ.ΜΕ, φιλοδοξούν να ακολουθήσουν κι άλλα εγχειρήματα στον τομέα της παραγωγής, ενώ αξιοσημείωτη είναι και η διεθνής ακτινοβολία και αναγνώριση αυτού του κορυφαίου παραδείγματος αυτοδιαχείρισης της παραγωγής με σύμμαχο την κοινωνία. Η αυτοδιαχείριση με πρόσημο κοινωνικό και οικολογικό, προβάλλει ως το κατάλληλο σχέδιο για να ξεπεραστεί η μιζέρια των παραδοσιακών εργατικών αγώνων και διεκδικήσεων. Διευρύνει επίσης τον ορίζοντα της συνολικότερης κοινωνικής αυτονομίας από το κράτος και τον καπιταλισμό, επεκτείνοντάς τον στο τομέα της τριτογενούς παραγωγής. Επιλέγουμε λοιπόν συνειδητά να βρισκόμαστε εκεί σε κάθε βήμα αυτών των αγώνων, για μία κοινωνία χωρίς αφεντικά.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ - ΑΥΤΟΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

Η Πραγματικότητα

Είναι γεγονός πως τα εγχειρήματα των από κάτω έχουν πληθύνει και καλύπτουν μια μεγάλη γκάμα δραστηριοτήτων σε όλους τους τομείς της παραγωγής. Στον πρωτογενή τομέα μικρές ομάδες παραγωγών συνεταιρίζονται και μικροί παραγωγοί μπαίνουν στη διαδικασία ανεύρεσης δικτύων διάθεσης των προϊόντων τους έχοντας ως γνώμονα την ποιότητα και ως ένα βαθμό την χαμηλή τιμή. Η συμπίεση της αγοράς, με τους μεσάζοντες να την λυμαίνονται, δεν αφήνει περιθώρια ύπαρξης αυτών των αγροτών και η στροφή τους στην άμεση διάθεση δημιουργεί νέες συνθήκες στις παραγωγικές σχέσεις. Σχέσεις που δεν τις διαμορφώνει μόνο η ανάγκη λόγω κρίσης, αλλά και η δυναμική παρουσία των καταναλωτών που θέλουν να έχουν λόγο στον κύκλο της παραγωγής. Έτσι εισάγονται νέα κριτήρια, όπως αυτά της τοπικότητας και των εργασιακών σχέσεων.

Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στον τριτογενή τομέα, με πιο μεγάλη δυναμική, λόγω της ιδιομορφίας και του χαρακτήρα της ελληνικής οικονομίας. Η πιο δύσκολη περίπτωση είναι αυτή του δευτερογενούς τομέα, όπου παρότι παρουσιάζονται μεγάλες ευκαιρίες και μάλιστα μπορούν να παρθούν εργοστάσια σχεδόν αμαχητί, ο γραφειοκρατικός συνδικαλισμός που έχει άλλους εχθρικούς σχεδιασμούς, αλλά και μερικές φορές η ατολία ή ο συντηρητισμός των εργαζομένων της βάσης καθιστούν τα εγχειρήματα της συνεργατικής οικονομίας στη βιομηχανία (όσο μπορούμε να μιλάμε για βιομηχανία στην Ελλάδα) μειοψηφικά στο σύνολο των εγχειρημάτων.

Όλα τα εγχειρήματα, που έχουν αποτυπωθεί σε πάνω από 3.000 με 100.000 πολίτες να είναι ενταγμένοι σ' αυτά, δημιουργούν μια νέα πραγματικότητα στην κοινωνία που είχε συνηθίσει στην ανάθεση και στην παραίτηση, παρόλες τις μεταπολιτευτικές αναλαμπές της.

Ας μην βιαζόμαστε όμως. Την τραγωδία του πρόσφατου παρελθόντος δεν θα την διαδεχτεί εύκολα ούτε η νέα αισιοδοξία, ούτε η νέα απαισιοδοξία. Οι ελπίδες και οι κίνδυνοι ακόμα ακροβατούν κι αυτό το δείχνουν οι μεγάλες συζητήσεις που έχουν ξεσπάσει τόσο στο εσωτερικό των εγχειρημάτων όσο και μεταξύ τους. Αυτό μας βεβαιώνει πως το πεδίο είναι ανοιχτό και οι κατευθύνσεις ακόμα εκκρεμείς.

Εδώ ανακύπτουν κάποια βασικά ζητήματα για έναν προβληματισμό που θα γειώνεται στις απαιτήσεις των καιρών και συνεπώς στον ρόλο που μπορούμε να διαδραματίσουμε σ' αυτή την ρευστή πραγματικότητα.

Οι Δρόμοι

Καταρχάς τα εγχειρήματα στο σύνολό τους, αν παραβλέψουμε κάποιους απατεωνίσκους που κρύβονται ή θα κρυφτούν πίσω από τον συνεργατισμό, δεν είναι ενιαία ούτε στο πλαίσιο ούτε στις κατευθύνσεις τους. Εκ των πραγμάτων λειτουργούν στο πλάι της επίσημης και αγοραίας οικονομίας και παλεύουν για την επιβίωσή τους. Η συμπύεση είναι διπλή. Σ' αυτήν επιδρά τόσο η κοινωνική τους διείσδυση και η ακτίνα δράσης τους, που βρίσκεται αντιμέτωπη με την οργάνωση της αγοράς και με τον ανθρωπολογικό τύπο που κατασκεύασε και συνεχίζει να το κάνει ακάθεκτα, αλλά επίσης και σε συνάρτηση με το προηγούμενο, με τους μηχανισμούς της επιτηρούμενης νομιμότητας από το κράτος και το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο που την σπλίζει.

Ασφαλώς και τα εγχειρήματα ως οικονομικές οντότητες, λειτουργούν ανταγωνιστικά ως προς την επίσημη οικονομία, αλλά αυτό δεν μπορεί να καθορίσει ούτε τη θέση μας ούτε τη στάση μας απέναντί τους. Αυτό που θα τα καθορίσει είναι η πολιτική τους στόχευση και οι σχέσεις που προκύπτουν από αυτή ως εμπράγματο αποτύπωμα απέναντι στην επίσημη οικονομία.

Ο ανταγωνισμός είναι σύμφυτος με τον καπιταλισμό σε όλα τα επίπεδα και πρωτίστως στο οικονομικό, αλλά η ρίζα της πολιτικής του είναι κοινή για όλους τους ανταγωνιζόμενους που λειτουργούν με τους κανόνες του. Λίγο ενδιαφέρει αν αυτό γίνεται ατομικά ή συλλογικά ή συνεργατικά στην προκειμένη περίπτωση. Ο οικονομικός ανταγωνισμός των δικών μας εγχειρημάτων έναντι του κεφαλαίου είναι απόρροια του πολιτικού μας σχεδιασμού. Ρίζα της δικής μας πολιτικής είναι η καθολικότητα της ισότητας (λόγω-έργω) και της αλληλεγγύης. Αυτή καθορίζει τη συμμετοχή μας μέσα στα εγχειρήματα και είναι αυτή που αλλάζει το χέιν και το είναι σε όλο τον κύκλο της κοινωνικής αναπαραγωγής.

Συμπυκνώνοντας τις διαφορές πάνω στον πυρήνα της πολιτικής των εγχειρημάτων θα διακρίναμε δύο βασικούς δρόμους:

- Ο ένας που δομείται ως συμπλήρωμα των μεγάλων κενών στο κυρίαρχο σύστημα παραγωγής και λειτουργεί αποσυμπιεστικά στις μεγάλες οξύνσεις που προκαλεί η ένταση της ανισότητας και της περιθωριοποίησης. Σε αυτή την περίπτωση η παραγωγή και οι παραγωγικές σχέσεις των εγχειρημάτων ή παραμένουν στο περιθώριο της επίσημης οικονομίας και δεν την απειλούν (στα όρια μιας

νομιμοποιημένης αλλά χαμηλής έντασης παραοικονομίας), ή όσο δυναμώνουν άλλο τόσο ενσωματώνουν τους κανόνες της αγοράς και αφομοιώνονται από αυτήν. Υπάρχει πληθώρα τέτοιων εγχειρημάτων που λειτουργούν ως Μ.Κ.Ο. της οικονομίας.

- Ο άλλος δρόμος δομείται στην κατεύθυνση απεμπλοκής από την αγορά και το κράτος, για τον οποίο τα κενά της επίσημης οικονομίας αποτελούν προνομιακό πρωτογενές πεδίο πέρα από τους κυρίαρχους κανόνες. Είναι το ορμητήριο, το έδαφος μιας αναμέτρησης με το υπάρχον κοινωνικό-οικονομικό σύστημα που διεξάγεται καθημερινά με το εντός και το εκτός αυτής της διαδρομής.

Η πολιτική στόχευση και το πρόταγμα αποτελούν συνεπώς το μέτρο αξιολόγησης των εγχειρημάτων της κοινωνικής οικονομίας. Πολιτική στόχευση που είναι πάντα παρούσα σε κάθε βήμα σε κάθε βαθμίδα ανάπτυξης τους.

Αναμφίβολα η μεγάλη συζήτηση και το ενδιαφέρον παρουσιάζεται για εκείνα τα εγχειρήματα που βλέπουν τον εαυτό τους πέρα από την αγορά και το κράτος. Αυτό είναι το διακύβευμα της απειλής του ρήγματος που έχει προκληθεί μέσα στην κρίση.

Οι Κίνδυνοι

Οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν σε αυτά τα εγχειρήματα αφορούν στην επιβίωση τους, η οποία με την σειρά της συναρτάται από τον εγκλεισμό, την εσωτερική κατάρρευση και την καταστολή. Κι αν η τελευταία είναι το πεδίο αναμέτρησης στο εξωτερικό τους, οι άλλες δύο είναι το πεδίο αναμέτρησης στο εσωτερικό τους.

Ο εγκλεισμός των εγχειρημάτων μπορεί να αναπαράγει της σχέσεις ισοτιμίας για κάποιο χρονικό διάστημα, αλλά το γεγονός ότι καθίστανται πολιτικά αδιάφορα τα αποκόπτει από τις συλλογικές κοινωνικές ανάγκες και διαδικασίες, και όσο πιο πολύ αποδεσμεύονται από αυτές, άλλο τόσο κινδυνεύουν να διαβρωθούν από τους κυρίαρχους ανταγωνισμούς. Οι αντοχές τους δοκιμάζονται σε ατομικό και όχι σε συλλογικό-κοινωνικό επίπεδο μετατρέποντας τα εγχειρήματα σε ευνουχισμένες νησίδες.

Η εσωτερική κατάρρευση από τη μια έχει να κάνει με τις στρατηγικές επιλογές των εγχειρημάτων πάνω στις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες, που όσο δεν τις προσδιορίζουν καταντούν να αναπαράγουν τον ίδιο κόσμο με άλλο τρόπο, περνώντας σταδιακά στην ανυποληψία και τελικά στο περιθώριο. Από την άλλη έχει να κάνει με τον βαθμό εσωτερικής συμμετοχής στις συλλογικές και ισότιμες διαδικασίες τους, που πέραν ενός ορίου ή δεν μπορούν να παρθούν αποφάσεις ή μπορούν να παρθούν αλλά δεν μπορούν να εφαρμοστούν και να υλοποιηθούν από την κρίσιμη «μάζα» που καθιστά τα εγχειρήματα οριζόντια και λειτουργικά.

Εδώ υπεισέρχεται ακόμη η οργάνωση των εγχειρημάτων (που όσο απομακρύνεται από την οριζοντιότητα και την λειτουργική κυκλικότητα της ευθύνης, τόσο αφήνει περιθώρια εσωτερικών ανταγωνισμών) αλλά και ο διαχειριστικός έλεγχος της πορείας τους (που η παράβλεψη ή η αδιαφορία μπορεί να τα οδηγήσει σε οικονομική κατάρρευση).

Τέλος, η απειλή της καταστολής, οικονομικής ή φυσικής, μόνο σε μια ασπίδα μπορεί να προσκρούσει: στην κοινωνική και συμμετοχική αλληλεγγύη. Αυτή συναρτάται από το μέγεθος της διαδραστικής διεξόδου των εγχειρημάτων στην κοινωνία που απευθύνονται και αντιστρόφως. Αυτό μας επαναφέρει στο μέτρο αξιολόγησης τους που είναι η πολιτική τους στόχευση. Αν έχει μια σημασία το αποτέλεσμα της αναμέτρησης, έχουν χίλιες σημασίες οι κοινωνικοί όροι και τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά που θα διαμορφωθούν σε αυτή τη συνάντηση.

Η Δικτύωση

Παρόλη την πληθώρα και τον πλουραλισμό των εγχειρημάτων η δικτύωση είναι δυσανάλογη με τον αριθμό τους. Εδώ πρέπει να αποσαφηνιστούν οι όροι της δικτύωσης.

Η δικτύωση δεν μπορεί να στηριχτεί μόνο σε μια κοινή διακήρυξη αρχών και θέσεων χωρίς αυτή να ριζώνει σε ένα υλοποιήσιμο αποτύπωμα πάνω στο οποίο θα δοκιμαστούν οι αρχές και οι θέσεις της κοινής πολιτικής στόχευσης και συνύπαρξης. Το πολιτικό πλαίσιο αυτού του αποτυπώματος δεν είναι απλώς η κοινή συνισταμένη των επιμέρους πλαισίων ή το άθροισμά τους, δεν υπακούει στους κανόνες της μαθηματικής εξίσωσης.

Είναι μια νέα δημιουργία σύνθεσης των επιμέρους εγχειρημάτων, η ύπαρξη της οποίας είναι προϋπόθεση της οριζόντιας δικτύωσης κι αυτή με την σειρά της προϋπόθεση της μη αυτονομής τους. Μέσα από την δικτύωση τα εγχειρήματα γίνονται κάτι άλλο από αυτό που ήταν πριν. Αλλάζει η δυναμική: της εμβέλειας, της συμμετοχής, της δέσμευσης, της ευθύνης, των πολιτικών στόχων. Με άλλα λόγια, αλλάζει το μήνυμα και ο συμβολισμός του μηνύματος. Και στην ρευστή εποχή που ζούμε το μήνυμα μπορεί να είναι πιο ισχυρό κι από το υλικό αποτύπωμα της δικτύωσης.

Όταν μιλάμε για υλικό αποτύπωμα δεν εννοούμε τίποτα άλλο παρά ένα ή περισσότερα κοινά δευτερογενή εγχειρήματα ως δημιούργημα των πρωτογενών. Η γεωγραφική θέση (αποστάσεις) και ο απαραίτητος και λειτουργικός αριθμός των πρωτογενών μπορούν να καθορίσουν το είδος των δευτερογενών εγχειρημάτων, αλλά ταυτόχρονα αυτό το είδος (παραγωγικό ή/και πολιτιστικό) πρέπει να είναι απότοκο και ενδογενών αλλά και ευρύτερων κοινωνικών αναγκών.

Αυτό έχει να κάνει με τον στρατηγικό πολιτικό σχεδιασμό (τι, πώς και γιατί) αυτής της επιλογής. Προϋπόθεση αυτού του σχεδιασμού είναι να μην αναιρεί ή να μην αφομοιώνει τα υπάρχοντα εγχειρήματα στον βαθμό που ο ζωτικός τους χώρος τα καθιστά λειτουργικά και χρήσιμα, για να μην υποθηκεύεται η ύπαρξή τους από ένα νέο ανταγωνιστικό συγκεντρωτισμό. Τέτοιου είδους δευτερογενείς συνθέσεις δημιουργούν τους όρους για τριτογενείς κτλ, αγκαλιάζοντας ένα ευρύ γεωγραφικό φάσμα. **Η διαδικασία αυτή της υλικής και πολιτικής όσμωσης των εγχειρημάτων, δημιουργεί ελεύθερους χώρους που όσο πολλαπλασιάζονται τόσο πιο πολύ το κυρίαρχο σύστημα θα νοιώθει την ανάσα τους.**

Κι εδώ η γεωγραφική θέση του μηνύματος καταλύεται από τη δυναμική του. Κι αυτή η δυναμική δεν είναι ούτε μαθηματική, ούτε αιτιοκρατική, ούτε ορθολογική, αλλά πολιτική. Είναι η δυναμική μιας πολιτικής επιλογής που εντάσσεται στο γενικότερο σχέδιο ανατροπής του καπιταλισμού και της ζωής στον καπιταλισμό, σε πολλά άλλα μέτωπα ταυτόχρονα (στους χώρους εργασίας, στην υπεράσπιση των

δημόσιων χώρων, στην υπεράσπιση των κοινών αγαθών κτλ.), με στόχους που τους γεννά μεν η αναμέτρηση, αλλά ταυτόχρονα κυοφορούνται πριν από αυτήν ως πρώτη «ύλη» της άλλης πρότασης.

Το απελευθερωμένο έδαφος (από ένα αγρόκτημα μέχρι ένα βουνό σαν τις Σκουριές, από ένα κοινωνικό χώρο μέχρι μια συνέλευση γειτονιάς σε μία πλατεία κι από ένα εργαστήριο μέχρι ένα εργοστάσιο) από τα δεσμά της αγοράς και του κράτους, οι αμεσοδημοκρατικοί θεσμοί της ισότητας μέσα σε αυτά τα εδάφη και οι παραγωγικές και πολιτιστικές δομές της συμμετοχικής αλληλεγγύης, είναι το τρίπτυχο ενός κόσμου υπαρκτού, που φτιάχνεται μέσα σε ένα κόσμο εχθρικό που μάχεται.

Ασφαλώς και τα υπάρχοντα οριζόντια εγχειρήματα ισότιμης κοινωνικής αναπαραγωγής από μόνα τους δεν μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο, αλλά και ο κόσμος δεν μπορεί να αλλάξει αν αυτά συρρικνωθούν ή καταστραφούν. Όλα καθορίζονται από το τι κοινωνία θέλουμε, ποια οργάνωση της κοινωνίας με ποιους θεσμούς και ποιες δομές. Όποιος τα εναποθέτει στην «μεγάλη στιγμή» ήδη έχει στρώσει το χαλί σε μια νέα κυριαρχία επιφυλάσσοντας εκ προοιμίου για τον εαυτό του, φανταστικά ή πραγματικά μια προνομιακή και «γλυκιά» σχέση μαζί της.

Οι Μικρές Αυτόνομες Κοινότητες

Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και τα δίκτυά της, ενταγμένη μέσα σε αυτά τα πλαίσια, μπορεί να αποτελέσει την απάντηση στην καταστροφή και στη διάλυση της ζωής, που οι ρυθμοί επέλασης του καπιταλισμού επιταχύνει.

Θέλουμε μια κοινωνία αποκεντρωμένη, ισότιμη, αλληλέγγυα, οριζόντια και αμεσοδημοκρατική, η οποία θα στείλει την οικονομία εκεί που της αρμόζει. Ως μία από τις δραστηριότητες του ανθρώπου και όχι ως η κύρια γύρω από την οποία συναρθρώνεται, ερμηνεύεται και καθορίζεται το παρελθόν, το παρόν, και το μέλλον του. **Μια κοινωνία απαλλαγμένη από τον καταστροφικό μύθο της ανάπτυξης με το τεράστιο οικολογικό αποτύπωμα που δρα απεριορίστα σε έναν πεπερασμένο κόσμο, που κατασκευάζει τον ανθρωπολογικό τύπο του θάνατου νάρκισσου σε έναν κόσμο θνητών.**

Τα εγχειρήματα του παρόντος και τη δικτύωσή τους, πρέπει να τα δούμε ως απελευθερωτικά εργαστήρια παιδείας της κοινωνικής αναπαραγωγής και πυρήνες παραδείγματος του πολιτικού σχεδιασμού για μια κοινωνία των μικρών αυτόνομων κοινοτήτων.

Μικρές: Για να μπορεί να λειτουργήσει η διαβούλευση της ιδιαιτερότητας των κοινών και άμεσων προβλημάτων τους, η ισοτιμία στον λόγο, η αποτελεσματική λήψη αποφάσεων και η αμεσότητα της υλοποίησής τους μέσα από ανοιχτές συνελεύσεις.

Αλληλέγγυες και συμμετοχικές: Γιατί μόνο έτσι μπορούν να υπάρξουν και να συνυπάρξουν. Η αλληλεγγύη τους είναι κοινωνικός όρος της ύπαρξης, ατομικής και συλλογικής κι όχι απλώς μια κρίσιμη στιγμή ανάγκης που προκύπτει από μια στέρηση.

Αμεσοδημοκρατικές και εξισωτικές: Όχι γιατί έτσι διασφαλίζεται εφάπαξ μια ελεύθερη κοινωνία, αλλά γιατί έτσι επιτρέπεται η δυνατότητα διαμόρφωσης των όρων της ελευθερίας. Συνεπώς η άμεση δημοκρατία και η ισότητα δεν είναι για αυτές ένα διαδικαστικό και περιορισμένο γεγονός, αλλά καθολικός τρόπος οργάνωσης της κοινωνικής αναπαραγωγής σε όλες της βαθμίδες της.

Αυτόνομες: Γιατί έχουν τον πλήρη έλεγχο και τη συλλογική δικαιοδοσία διατήρησης και αλλαγής, πάνω στους θεσμούς και στις δομές τους, γνωρίζοντας ότι είναι δικά τους δημιουργήματα που απορρέουν άμεσα από αυτές και αυτή η σχέση δεν εκχωρείται ως σχέση εξουσίας με έναν τρίτον και στο όνομά τους.

ΚΟΙΝΑ ΑΓΑΘΑ

Βιώνουμε μία περίοδο, που τα κινήματα από κοινού με την κοινωνία προτάσσουν την κοινή παραγωγή και διαχείριση βασικών αγαθών, όπως των αγαθών του νερού, των σπόρων, της τροφής, των απορριμμάτων, της ενέργειας, των επικοινωνιών, της πληροφόρησης, της παιδείας, της υγείας, της τεχνολογίας, του πολιτισμού, της αλληλεγγύης και του δημόσιου χώρου.

Η θέσμιση Κοινών δεν είναι σήμερα μια περιθωριακή πρόταση. Αντίθετα, αποτελεί κεντρική πολιτική αντιπαράθεση και γίνεται εκτεταμένα και με συγκρουσιακούς όρους απέναντι στις περιφράξεις της καπιταλιστικής αγοράς, τον κόσμο του εμπορεύματος και την κρατική καταστολή. **Συνιστά μία πρόταση για την οικειοποίηση του δημοσίου ως κοινού πέρα από μορφές οργάνωσης με βάση το κράτος και το κεφάλαιο. Και συγκροτεί τελικά μια πρακτική διεξοδο από τις σημερινές καπιταλιστικές κοινωνίες, που καταστρέφουν ανθρώπους και φύση.** Ο δρόμος προς μια δημοκρατία των Κοινών κατακτιέται λίγο-λίγο μέσα από την εκμάθησή μας να συμμετέχουμε και να μοιραζόμαστε όλα όσα έχουμε ανάγκη. Και τον δρόμο αυτόν τον ανοίγουμε περπατώντας όλοι μαζί.

Ούτε Κρατικό Ούτε Ιδιωτικό

Μπορεί να διακηρύττουμε ότι οι φυσικοί πόροι ανήκουν σε όλους (παρούσες και μελλοντικές γενιές, όλα τα έμβια όντα) και ότι η παραγωγή του κοινωνικού πλούτου είναι κατά βάση αποτέλεσμα κοινωνικής συνεργασίας. Ωστόσο, η συνάρθρωση συγκεκριμένων σχέσεων στην (ανα)παραγωγή της ζωής και η εμπέδωση των σχέσεων αυτών ως φυσικού φαινομένου στο κυρίαρχο φαντασιακό έχει ως αποτέλεσμα η διαχείριση φυσικών πόρων και παραγόμενου πλούτου να κυριαρχείται από διαχωρισμένες από την κοινωνία εξουσίες. Οι διάχυτες επιπτώσεις μίας τέτοιας διαχείρισης θέτουν διαρκώς το ζήτημα του μετασχηματισμού της. Ετσι, κάθε τόσο η κοινωνία βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα δίλημμα: ΚΡΑΤΙΚΟ Ή ΙΔΙΩΤΙΚΟ; Παρότι η κρατική και η ιδιωτική παραλλαγή της διαχείρισης είναι εν πολλοίς όψεις του ίδιου νομίσματος, πλασάρονται σαν διαφορετικά και αρκετές φορές αντίθετα πράγματα. Στην ουσία διαφέρει μόνο ο διευθύνων την κοινωνική παραγωγή, με τον κόσμο της εργασίας και την κοινωνία να παραμένουν και στις δύο περιπτώσεις στην ίδια συνθήκη εκμετάλλευσης και κυριαρχίας, εξαρτημένα από τις ίδιες σχέσεις μισθωτής εργασίας και εκτέλεσης εντολών.

Δημόσιο, Ελεύθερο και Κοινωνικό

Η έξοδος από αυτό το ψευδοδίλημμα είναι η έννοια και το νόημα του ΔΗΜΟΣΙΟΥ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ χαρακτήρα της διεύθυνσης του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου, ο οποίος σκοπίμως συγγέεται με την κρατική διαχείριση ενώ είναι ακριβώς το αντίθετό της. ΔΗΜΟΣΙΟΣ – ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ είναι ο χαρακτήρας της διαχείρισης όταν η ίδια η κοινωνία αναλαμβάνει τη διεύθυνση

του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου και όχι διαχωρισμένοι από αυτή φορείς εξουσίας, όπως το κράτος και οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. ΔΗΜΟΣΙΕΣ – ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ είναι οι μορφές αμεσοδημοκρατικής οργάνωσης και αυτοθέσμησης, μέσα από τις οποίες η κοινωνία ως σύνολο μετέχει στη διαχείριση του πλούτου και οι εργαζόμενοι ως προέκταση του κοινωνικού συμμετέχουν στην διεύθυνση του παραγόμενου προϊόντος. ΔΗΜΟΣΙΑ – ΕΛΕΥΘΕΡΗ – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ είναι η ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς διάθεση του κοινωνικά παραγόμενου πλούτου ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός και σε αρμονική σχέση με τη φύση.

Περί Κοινών ο Λόγος

Τα Κοινά είναι δυναμικές κοινωνικές σχέσεις. Συγκροτούνται όποτε μία ομάδα ανθρώπων μέσα από πρακτικές άμεσης δράσης διαχειρίζεται συλλογικά έναν πόρο με έμφαση στην ισότιμη και αειφόρο πρόσβαση και χρήση του.

Οι κάθε λογής υλικοί, κοινωνικοί και διανοητικοί πόροι, που απαρτίζουν τον κοινωνικό πλούτο, δεν εντάσσονται στα Κοινά παρά μόνο μέσα από την άμεση δράση των κινημάτων, που καθιστά δυνατή την ίση πρόσβαση, το μοίρασμα και τη συμμετοχή στην (ανα)παραγωγή και διαχείρισή τους. Η συγκρότηση Κοινών από τα κινήματα και τις κοινωνίες είναι μία εγγενώς συγκρουσιακή πορεία, που δομείται μέσα από διακηρύξεις ανεξαρτησίας από τον έλεγχο του κράτους και της καπιταλιστικής αγοράς. Η οικειοποίηση ενός υλικού, κοινωνικού ή διανοητικού πόρου για τη συγκρότηση Κοινών περνά μέσα από την απόσπασή του από πρότερα δικαιώματα ιδιωτικής ή κρατικής ιδιοκτησίας και, κυρίως μέσα από τη διακήρυξη του κοινόχρηστου, αναπαλλοτρίωτου και μη εμπορευματικού χαρακτήρα του. Η κυκλοφορία και δίκτυωση των Κοινών είναι μια διαδικασία που προκαλεί ευθέως τον κόσμο του κεφαλαίου, καταστρέφοντας το κεφάλαιο, επηρεάζοντας την ροή και την αναπαραγωγή του και απο-αποικιοποιώντας από τις καπιταλιστικές σχέσεις ολόκληρες σφαίρες της κοινής ζωής.

Τα Κοινά είναι ανοιχτά και δυναμικά συστήματα κοινωνικών σχέσεων, που φέρουν ορισμένα χαρακτηριστικά, τα οποία ανοίγουν αντικαπιταλιστικές προοπτικές. Κατ' αρχάς, τα Κοινά ανατρέπουν τον θεσμό της ιδιοκτησίας, ιδιωτικής ή κρατικής, περιορίζοντας τη δυνατότητα ελέγχου στο κοινό αγαθό για οποιαδήποτε εξουσία διαχωρισμένη από την κοινότητα. Περαιτέρω, αποτελούν κομμάτι μίας εναλλακτικής κοινωνικής αναπαραγωγής, που βασίζεται, όχι στην εμπορευματική αξία, αλλά στην αξία χρήσης προϊόντων/υπηρεσιών, προωθώντας έτσι όχι τη λογική του κέρδους, δηλαδή της συσσώρευσης, αλλά τη λογική της ικανοποίησης των κοινωνικών αναγκών. Αλλά και μέσα από τη συγκρότηση κινημάτων “κοινοποίησης” αγαθών τα κοινωνικά υποκείμενα απελευθερώνουν τις συνεργατικές και δημιουργικές τους δυνάμεις, απεμπλεκόμενα από την πραγματοποίηση/αλλοτρίωση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής.

Επιπλέον, τα Κοινά ανοίγουν προοπτικές απάντησης από τα κάτω στην οικολογική κρίση. Είναι κοινωνικές σχέσεις, οι οποίες, εξαρτώντας την επιβίωση των κοινοτήτων από τους τοπικούς φυσικούς πόρους, επιβάλλουν τη χρηστή τους διαχείριση, απεμπολώντας έτσι τη νομοτέλεια του καπιταλισμού προς την οικονομική μεγέθυνση και οδηγώντας στην απομεγέθυνση της παραγωγής. Προσφέρουν ένα ολιστικό και βιώσιμο όραμα για το μέλλον που βασίζεται σε συμβιωτικές παρά σε ανταγωνιστικές σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων και μεταξύ ανθρωπότητας και φύσης. Η οικονομική ανάπτυξη είναι

ασύμβατη με οικολογικούς και αυτάρκεις τρόπους ζωής. Για να συνεχιστεί μία τέτοια μεγέθυνση, η σύγχρονη οικονομία χρειάζεται να απορροφήσει όσο το δυνατόν περισσότερα κοινά αγαθά, κάνοντας έτσι αδύνατες τις ανθρωπίνες αλληλεπιδράσεις έξω από αυτήν. **Χρειάζεται επομένως να εγκαταλείψουμε συνολικά το δόγμα της ανάπτυξης και να στρέψουμε την προσοχή μας στην ήδη υπάρχουσα τεράστια οικονομική «πίτα».** Δεν έχει νόημα να την μεγαλώνουμε ακόμη περισσότερο, αντιθέτως, αν θέλουμε να συνεχίσουμε να έχουμε κάποιο μέλλον σ' αυτόν τον πλανήτη, η ιδέα της αποανάπτυξης είναι αναγκαία.

Φυσικά, τα Κοινά, όπως και κάθε άλλη προεικόνιση του κόσμου που θέλουμε, δεν μπορεί παρά να είναι μια εγγενώς αντιφατική προεικόνιση, αφού φέρει στοιχεία τόσο του παλιού, που απορρίπτεται, όσο και του νέου, που επιβάλλεται. Έτσι, μέσα στη σφαίρα των Κοινών και για όσο διάστημα δεν κλείνει, έστω και σε τοπικό επίπεδο, ο κύκλος τους, μπορεί να επιβιώνουν στοιχεία ανταλλακτικής οικονομίας έναντι της οικονομίας του δώρου ή στοιχεία που διατηρούν απομεινάρια ιδιωτικών περιφράξεων έναντι του κοινόχρηστου χαρακτήρα τους. Η αντιφατικότητα όμως αυτή δεν αποτελεί σημάδι κάποιου είδους μόνιμης κατάστασης ήττας, όπως συχνά εκλαμβάνεται, αλλά αντίθετα συνιστά ένδειξη πολυεπίπεδης και γόνιμης πάλης και σχέδιο τελικής ανατροπής απέναντι σε μία έρημο παγκοσμιοποιημένης καπιταλιστικής αγοράς.

Η συγκρότηση Κοινών ενώνει με μια λεπτή κόκκινη γραμμή όλα τα εγχειρήματα των κινημάτων. Έχει έτσι την προοπτική να συναρθρώσει τους αγώνες μας σε ένα συνεκτικό σχέδιο ανατροπής, δίνοντας απτή προοπτική έξω, πέρα και ενάντια σε κράτος και κεφάλαιο, προεικονίζοντας μία εξουσία εμμενή μέσα στην κοινωνία. **Αν το κύτταρο της κυκλοφορίας του κεφαλαίου είναι το εμπόρευμα, τότε το κύτταρο για την κυκλοφορία της κοινωνικής αντιεξουσίας είναι το Κοινό.**

Για τη Δικτύωση και την Κυκλοφορία των Κοινών

Μετά από την ιστορική εμπειρία των κοινωνικών αγώνων του παρελθόντος είμαστε σε θέση να πούμε ότι η ψευδεπίγραφη ιδεολογία του δημοσίου ως κρατικού έχει ολοκληρωτικά χρεοκοπήσει. Η σύγχρονη κοινωνική πάλη και οι κοινωνικές συγκρούσεις του αύριο δομούνται πια γύρω από την «κοινοποίηση» του δημοσίου, γύρω από τη συγκρότηση ή την αποτροπή της καταστροφής των Κοινών. Παίρνουν έτσι όλο και περισσότερο από τη μία τη μορφή της απαλλοτρίωσης και καταστροφής του φυσικού και κοινωνικού πλούτου από το σύμπλεγμα κρατών – κεφαλαίου και από την άλλη την αντίσταση από τα κινήματα και τις κοινωνίες αλλά και την επανοικειοποίηση πόρων και τη συγκρότηση Κοινών.

Απέναντι στο κυρίαρχο παράδειγμα της παγκοσμιοποιημένης καπιταλιστικής αγοράς έχουμε σήμερα τη δυνατότητα να αντιπαρατάξουμε την κατανεμημένη και αειφόρο τοπικότητα Κοινών σε δικτύωση και διαρκή κυκλοφορία μεταξύ τους.

Απέναντι στην επέκταση των καπιταλιστικών σχέσεων σε κάθε πτυχή της ζωής μπορούμε να θέσουμε σε κίνηση και κυκλοφορία μία διαρκώς διευρυνόμενη σφαίρα εναλλακτικών κοινωνικών σχέσεων, που να ενοποιεί αρμονικά την οικονομία με την πολιτική στη βάση της άμεσης δράσης και της άμεσης δημοκρατίας, μια άμεση δημοκρατία των Κοινών.

Απέναντι στην καταστροφή κοινωνίας/φύσης από την καπιταλιστική μηχανή, πρέπει να βάλουμε από τώρα ως στόχο όχι τη δημιουργία νησίδων ή ζωνών αυτονομίας καταδικασμένων να απορροφώνται από το σύστημα αλλά να κλείσουμε τον κύκλο των Κοινών.

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

Από τι Αποτελείται ο Δημόσιος Χώρος;

Ο δημόσιος χώρος αποτελείται και από τον «εσωτερικό» αστικό χώρο της πόλης και από το «εξωτερικό» φυσικό περιβάλλον. Δεν εξαντλείται στον γεωγραφικό τόπο αλλά περιλαμβάνει και προσδιορίζεται κυρίως από τις ανθρώπινες-διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα σε αυτόν και τον καθορίζουν. Και στις δύο όψεις του, την ιδιωτική/δημόσια, ας πούμε την πλατεία, και την πλήρως δημόσια, δηλαδή την πολιτική συνέλευση, είναι το κοινό έδαφος όπου συγκεντρώνονται και μορφοποιούνται οι κοινωνικές λειτουργίες-θεσμοί που ορίζουν την κοινωνική θέσμιση. **Ο δημόσιος χώρος είναι ουσιαστικά ο χώρος της πολιτικής και όσο βρίσκεται υπό την κυριαρχία του κράτους και του ιδιωτικού κεφαλαίου η κοινωνία αποκλείεται από τη νομοθέτηση και την αυτοκυβέρνηση.** Η επέλαση του παγκόσμιου νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού με εργαλεία την κρίση, το σοκ και την ισοπέδωση των τοπικών κοινωνιών είναι ουσιαστικά επέλαση στον δημόσιο χώρο μέσα από την ιδιωτικοποίηση, την ομογενοποίηση, την εμπορευματοποίηση και τη στεγανοποίηση όχι μόνο των αστικών, αλλά και των φυσικών πόρων, δηλαδή των ανθρώπινων σχέσεων ως προς την κοινωνία και το περιβάλλον.

Δεν είναι τυχαίο που η κοινωνική αντίσταση και το νέο παγκόσμιο κοινωνικό κίνημα έθεσε στο επίκεντρο την απελευθέρωση του δημόσιου χώρου, την αναδημιουργία του και τη διεκδίκησή του ως ελεύθερου και κοινωνικού, ενάντια στην κρατική και κεφαλαιοκρατική εξουσία. Από τους δρόμους και τις πλατείες όλου του κόσμου, από τις αυτοκυβερνώμενες κοινότητες στην Τσιάπας και στη Ροζάβα, μέχρι τους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους στις γειτονιές των μικροπόλεων και των μεγαπόλεων, η διεκδίκηση και η διάχυση των κοινωνικών αγώνων συμβαίνει μέσα, γύρω και μέσω της αναδημιουργίας του δημόσιου χώρου ως ελεύθερου και κοινωνικού.

Χωρικά ο ελεύθερος δημόσιος χώρος αποτελεί κοινό τόπο-έδαφος, που δίνει χώρο στις ισότιμες, ελεύθερες ανθρώπινες-διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα σ' αυτόν και τον καθορίζουν. Ο δημόσιος χώρος συγκροτείται πάντα γύρω από κάτι: μια κοινή διεκδίκηση ή αγώνα (Χαλκιδική) και εδαφικοποιείται ακόμα και προσωρινά (π.χ. καταλήψεις δημαρχείων κατά την απεργία πείνας του Ν. Ρωμανού), για να λυθεί όταν είναι απαραίτητο. Είναι δραστηριότητα και δράση, διαδικασία συνεύρεσης, είναι ο χώρος στον οποίο παρουσιάζονται κριτικά οι κοινωνικές νόρμες και υπερβαίνονται μέσω της έκθεσης.

Δημόσιος Χώρος και Κυριαρχία

Η επίθεση της κυριαρχίας στον δημόσιο χώρο πηγάζει από την κρατική κατάχρηση της εξουσίας και σήμερα εκφέρεται είτε κυρίως ως ιδιωτικοποίηση, είτε ως κρατικοποίηση στα απολυταρχικά

καθεστώτα. Οι διαφορές είναι διαφορές ιδιοκτησίας, αλλά όχι απόδοσης ούτε χρήσης, αφού και στις δύο περιπτώσεις ο δημόσιος χώρος κεφαλαιοποιείται και εισάγεται σαν οικονομικό μέγεθος στα γρανάζια του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Αυτό είναι που συνδέει αρνητικά την εξέγερση της πλατείας Γκεζί με την αντίσταση των κατοίκων της Μεσοχώρας στον κατακλυσμό του χωριού που θα επιφέρει η εκτροπή του Αχελώου ή της Χαλκιδικής, ενώ θετικά τους συνδέει το νόημα που συγκροτείται μέσα από την υπεράσπιση του δημόσιου χώρου. Το κοινωνικό, δηλαδή, περιεχόμενο του δημόσιου χώρου απέναντι στο φαντασιακό της ανάπτυξης και του οικονομισμού που ενσαρκώνει η κυριαρχία, τόσο αριστερή όσο και δεξιά. Δεν είναι τυχαίο που όλες οι πλευρές του καθεστωτικού πολιτικού φάσματος παγκοσμίως συγκλίνουν στο αξίωμα της απεριόριστης ανάπτυξης μέσω της οικονομικής εκμετάλλευσης τόσο των κοινωνικών, όσο και των φυσικών πόρων. Το σύνολο αυτών των πόρων αποτελούν τα κοινά αγαθά της ανθρωπότητας και έτσι ο αγώνας προς υπεράσπισή τους είναι ο αγώνας ολόκληρης της κοινωνίας.

Μορφές Ελεύθερων Δημόσιων Χώρων

Ο ελεύθερος δημόσιος χώρος είναι χώρος αντίστασης και δημιουργίας. Στον σύγχρονο κατακερματισμένο κόσμο, όπου η παρουσία των κρατικών μηχανισμών δεν αφήνει την πραγμάτωση ενός πλήρως δημόσιου, αυτόνομου πολιτικού χώρου αυτοκυβέρνησης (ο οποίος προϋποθέτει την καταστροφή της κρατικής εξουσίας και αυθεντίας), οι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι είναι πολύμορφοι, τμηματικοί και πολλές φορές προσωρινοί.

Προσωρινοί ελεύθεροι δημόσιοι χώροι είναι οι κατειλημμένες πλατείες και τα κατειλημμένα δημόσια κτίρια όταν αυτά γίνονται κέντρα αγώνα μιας ευρύτερης κοινωνικής εξέγερσης. Μόνιμοι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι είναι οι ελεύθεροι κοινωνικοί χώροι, είτε ως καταλήψεις, είτε με ενοίκιο, όταν είναι ανοιχτοί σε όλους και αποφεύγουν τον αυτοαναφορικό εγκλεισμό (όπως συμβαίνει με τις ιδεολογικές-ιδεοληπτικές καταστάσεις συγγένειας), οι πλατείες και οι γειτονιές όταν αυτοοργανώνονται με διαρκείς συνελεύσεις, και φυσικά οι αυτοκυβερνώμενες κοινότητες, όπου αυτές θεσμίζονται.

Οι τελευταίες, στο βαθμό που διεκδικούν την αυτονομία τους από το κυρίαρχο σύστημα πληροφορίας και ανταλλαγής, μπορούν να μετατραπούν σε πλήρεις πολιτικούς δημόσιους χώρους, στο επίκεντρο των πολιτικών αποφάσεων, εγκαθιδρύοντας μορφές άμεσης δημοκρατίας. Στην άμεση δημοκρατία είναι απαραίτητες και οι **δύο όψεις του δημόσιου χώρου, ως πλατεία και ως συνέλευση, ως συνεύρεση και ως συναπόφαση, ως φιλία και ως ισότητα, προκειμένου να υπάρξει η κοινωνική παιδεία και η ελευθερία ως πραγματωμένοι θεσμοί.** Οι απελευθερωμένοι δημόσιοι χώροι αποτελούν ήδη μορφές θεσμισμένης αντιεξουσίας, όπου αναδύονται μέσα σε μία ετερόνομη κοινωνική θέσμιση αλλά μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτόνομους κόμβους άμεσης δημοκρατίας αν κατορθώσουν να θεσμίσουν την αυτοκυβέρνηση. Έτσι η ύπαρξή τους, ακόμη και στο εμβρυακό επίπεδο των ελεύθερων κοινωνικών χώρων αλληλομόρφωσης και αντίστασης, είναι ριζικά απειλητική για την κατεστημένη διαχωρισμένη εξουσία. Αμφισβητούν όχι μόνο την κυρίαρχη θέσμιση αλλά κάθε θεσμισμένη κυριαρχία, τον ίδιο τον διαχωρισμό της κοινωνίας από την εξουσία και το ίδιο το δίπολο κράτους-κεφαλαίου.

Κεντρικά Χαρακτηριστικά του Ελεύθερου Δημόσιου Χώρου

Για να γίνει όμως αυτό δεν αρκεί η απουσία της κρατικής δικαιοδοσίας. Άλλωστε το άκρο της λησταρχικής εξουσίας είναι η ανομία. Η αυτονομία προϋποθέτει πως ο ελεύθερος δημόσιος χώρος δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά και μέσο. Ο δημόσιος χώρος είναι εξίσου μέσο και αυτοσκοπός, αυτοσκοπός ως την ελευθερία του συνυπάρχειν, αλλά ταυτόχρονα είναι και το πεδίο μέσα στο οποίο τίθενται τα κοινωνικά ζητήματα. Έτσι καθίσταται μέσο για να επιτύχουμε και να διευρύνουμε την κοινωνική αυτονομία με ορίζοντα την παγκόσμια απελευθέρωση. Για να είναι πραγματικά ελεύθερος ο δημόσιος χώρος οφείλει να έχει κάποια κεντρικά χαρακτηριστικά:

- Κανέναν θεσμό διαχωρισμένης εξουσίας, καμία παρουσία των κρατικών ή κεφαλαιοκρατικών μηχανισμών. Η ίδια η κοινότητα που δημιουργεί τον δημόσιο χώρο αυτοθεσμιζεται και αυτοκυβερνάται. Αυτή η αυτοκυβέρνηση σημαίνει πλήρη σεβασμό και αναγνώριση της ελευθερίας, της ισότητας και της αυτονομίας κάθε ανθρώπου ξεχωριστά.

- Άμεση δημοκρατία, ως το μόνο εξισωτικό και ελεύθερο πολίτευμα αυτοκυβέρνησης με ριζική αμφισβήτηση κάθε αυθεντίας και αναγνώριση του αυτεξούσιου ατόμου. Η λειτουργία του δημόσιου χώρου προϋποθέτει τις αρχές της ισότητας στη συμμετοχή και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπως και την εξασφάλιση της οριζοντιότητας και της μη-κατάληψης εξουσίας ή της κρατικής παρέμβασης. Αντιρατσιστικό, αντισεξιστικό περιεχόμενο και δομές αυτοπροστασίας και περιορισμού συμπεριφορών που προάγουν τον αποκλεισμό. Απαραίτητη η ανοιχτότητα των συνελεύσεων για οποιοδήποτε ζήτημα.

- Υποταγή των οικονομικών δραστηριοτήτων στους σκοπούς και τις δραστηριότητες της κοινότητας. Να αντιστραφεί η σχέση υποταγής της κοινωνίας στην οικονομία και να γίνει η οικονομία ένα εργαλείο των ελεύθερων, ισότιμων, κοινωνικών δραστηριοτήτων. Σε ένα καθολικό κοινωνικό επίπεδο αυτό θα σήμαινε την πλήρη εξίσωση των εισοδημάτων και την πλήρη διαφάνεια των οικονομικών διεργασιών ως εργαλεία κι όχι σκοπούς. Σε μικροκοινωνικό επίπεδο σημαίνει την αμφισβήτηση της κερδοσκοπικής οικονομίας, την απόλυτη διαφάνεια των ανταλλαγών, την προώθηση εναλλακτικών τρόπων συναλλαγής, τον μηδενισμό του κέρδους.

- Οι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι οφείλουν να αποδίδονται στο σύνολο της κοινωνίας, στον καθένα ξεχωριστά, ακόμη και αν δεν συμμετείχε το σύνολο της κοινωνίας στη δημιουργία τους. Για παράδειγμα, η επιτυχία της ΒΙΟ.ΜΕ δεν ήταν μόνο ότι αυτοοργάνωσε την παραγωγή σε εργατικό επίπεδο, αλλά επίσης ότι άνοιξε αυτή την αυτοοργάνωση στην κοινωνία, ότι έθεσε το προϊόν της υπό κρίση, ότι ξέφυγε από την κεντρική κρατική πιστοποίηση και δημιούργησε ένα δίκτυο καταναλωτών αλλάζοντας ριζικά τη σχέση παραγωγού-καταναλωτή. Εννοείται, φυσικά, ότι οι μηχανισμοί του κράτους και του κεφαλαίου που απομυζούν την κοινωνία βρίσκονται εκτός κοινωνίας, καθώς και τα άτομα που συμμετέχουν σε αυτούς, ενόσω συμμετέχουν και δεν αποχωρούν πλήρως. Εκπρόσωποι αυτών των μηχανισμών τίθενται αυτομάτως εκτός του δημόσιου χώρου, μέχρι οι ίδιοι οι μηχανισμοί να καταστραφούν. Οι ελεύθεροι δημόσιοι χώροι πάντως οφείλουν να είναι ενάντια σε κάθε αποκλεισμό πολλαπλασιαζόμενοι οριζόντια εκτοπίζοντας με κάθε τρόπο την κρατική-κεφαλαιοκρατική κυριαρχία.

- Αυτός ο οριζόντιος πολλαπλασιασμός επιτυγχάνεται μέσα από την οριζόντια δικτύωση, πάνω στις κεντρικές αρχές της ισότητας, της ελευθερίας και της άμεσης δημοκρατίας. Ήδη τα δίκτυα κοινωνικής

αντίστασης και αλληλεγγύης συγκροτούν ένα εύθραυστο παγκόσμιο δίκτυο αυτονομίας που πρέπει να πυκνώσει και να ενισχυθεί. Μέσα από τα οριζόντια δίκτυα με παγκόσμια απεύθυνση υπερβαίνεται το εθνικό ψεύδος και συνδέεται κάθετα το τοπικό με το παγκόσμιο, η τοπική αντίσταση με την παγκόσμια κοινότητα, η τοπική αυτοκυβερνώμενη κοινότητα με το παγκόσμιο κίνημα.

- Η επινόηση του ίντερνετ δημιούργησε ακόμη ένα δημόσιο πεδίο παγκόσμιας επικοινωνίας και ανταλλαγής και έναν ολόκληρο κόσμο, τον κυβερνοχώρο. Οι αγώνες και οι μάχες ενάντια στην επελαύνουσα κυριαρχία γίνονται και εδώ, με τα κινήματα του ελεύθερου λογισμικού, των ψηφιακών κοινών και των χάκερς. Ο γεωγραφικός δημόσιος χώρος, το κοινό έδαφος της σωματικής επικοινωνίας και συναπόφασης συνδέεται άμεσα πλέον με έναν άπειρο και άμεσο δημόσιο χώρο πληροφορίας και ασώματης επικοινωνίας και μέσω αυτού με άλλες υπαρκτές ανάλογες κοινότητες. Όλο αυτό το φάσμα συγκροτεί έναν κόσμο αντίστασης και δημοκρατίας που διατέμνει και υπερβαίνει (ήδη) τις κρατικές οντότητες. Συνδέεται επίσης με τις τεράστιες μετακινήσεις πληθυσμών, ακούσιες και επιβεβλημένες, που ωστόσο θέτουν υπό αμφισβήτηση τα ίδια τα θεμέλια του κράτους, τα σύνορα. Για παράδειγμα, η επίθεση του κράτους στα δίκτυα αλληλεγγύης προσφύγων είναι επίθεση στους κόμβους και τις αρτηρίες αυτού του παγκόσμιου κινήματος.

Στόχος μας είναι η συνεχής και δημιουργική διεύρυνση του δημόσιου χώρου με όσους τρόπους καθίσταται δυνατό. Αγώνες και διεκδικήσεις θέτουν πρωταρχικά το ζήτημα της εξουσίας, άρα και του δημόσιου χώρου ως χώρου συνδιαμόρφωσης και αυτοδιαχείρισης.

Δημόσιος Χώρος και Φυσικό Περιβάλλον

Τέλος, υπάρχει το τεράστιο ζήτημα επιβίωσης της ίδιας της ανθρωπότητας εντός της φύσης και της σχέσης της κοινωνίας με το εξωτερικό φυσικό περιβάλλον, με τους φυσικούς πόρους (τους κοινωνικούς πόρους και τους πόρους παραγωγής). Το οικολογικό πρόβλημα είναι αυτό που δείχνει επιτακτικά το πρόβλημα στη σχέση και την ανάγκη αμεσοδημοκρατικής αλληλεπίδρασης του τοπικού με το παγκόσμιο. Για παράδειγμα, καμία αυτόνομη κοινότητα κατά μήκος ενός ποταμού δεν μπορεί να έχει πλήρη δικαιοδοσία επάνω στο ποτάμι, καθώς αυτό ανήκει στην ίδια τη φύση και η ανθρωπότητα σε αυτό. Καμία εκμετάλλευση του φυσικού περιβάλλοντος δεν μπορεί να φτάνει ως την καταστροφή του.

Κάποιοι φυσικοί πόροι, κάποια Κοινά δεν μπορούν να αποτελούν δικαιοδοσία κανενός τμήματος της ανθρωπότητας. Έτσι η έννοια του ελεύθερου-δημόσιου χώρου όταν αφορά το φυσικό περιβάλλον περιέχει και μία αντιστροφή της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση, από σχέση εκμετάλλευσης σε σχέση συμβίωσης. Όλα τα σύγχρονα περιβαλλοντικά κινήματα, από τα πάρκα στον αστικό ιστό μέχρι τη Χαλκιδική και παραπέρα, αναδεικνύουν αυτή την άλλη σχέση με το φυσικό περιβάλλον και αποδεικνύουν πως οι αγώνες για τη γη είναι το σχολείο για την άμεση δημοκρατία.

Ο ελεύθερος δημόσιος χώρος είναι ο χώρος της δημοκρατικής, ελεύθερης παιδείας ή τίποτε.

Έτσι, η έννοια του ελεύθερου δημόσιου χώρου που αναδημιουργείται από το αμεσοδημοκρατικό, εξισωτικό κοινωνικό κίνημα, αλλάζει ήδη το πολιτικό ερώτημα, το ερώτημα της εξουσίας. Αντί για την κατάληψη της κατεστημένης εξουσίας, προτείνεται ο εκτοπισμός και η καταστροφή κάθε ιεραρχικής κοινωνικής θέσμησης προς τα ανοιχτά οριζόντια πεδία της άμεσης δημοκρατίας.

Τι μπορεί να κάνει μία σύγχρονη αντιεξουσιαστική συλλογικότητα;

Να συμβάλλει έμπρακτα στη δημιουργία του ελεύθερου δημόσιου χώρου, στην υπεράσπισή του, στο άνοιγμά του στην κοινωνία και μετά ως αυτόνομα και αυτεξούσια άτομα να ανοιχθούν στην από κοινού δημιουργία πραγματικών θεσμών ελευθερίας και αυτοκυβέρνησης.

Αυτό είναι το νόημα της πολιτικής μας πράξης και δημιουργίας, από τους ελεύθερους κοινωνικούς χώρους, το Μικρόπολις, το Νοσότρος, το Adelante, την Αλιμούρα, μέχρι τη συμμετοχή μας στους αγώνες της κοινωνίας σε δρόμους, πλατείες και βουνά ενάντια στο κράτος και το κεφάλαιο.

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ - ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ

Σε Ποιο Σημείο Βρισκόμαστε

Η βίαιη προσπάθεια ομογενοποίησης του κόσμου οδήγησε μέχρι σήμερα στη διάλυση ολόκληρων κρατών, δημιουργώντας ένα τεράστιο πλήθος ανθρώπων, χωρίς ελπίδα επιβίωσης, που κινείται προς τη Δύση. Η βάση της συντριπτικής πλειονότητας της νέας πληθυσμιακής κίνησης εντοπίζεται σε έναν διαλυμένο από τις πολεμικές συρράξεις, τα ολοκληρωτικά καθεστώτα και τη φονταμενταλιστική φρίκη χώρο και αφορά μια αδιάκοπη μετακίνηση ανθρώπων από τη Συρία, την Υεμένη, την Ερυθραία, τη Λιβύη, το Αφγανιστάν, το Ιράκ κτλ.

Την Ανοιξη του αραβικού κόσμου γρήγορα διαδέχτηκε η φρίκη του συριακού εμφυλίου, η παγίωση των κρατών του Μαγκρέμπ ως failed states και η ανάδειξη του ISIS και της Αλ Νούσρα ως ρυθμιστών της βαρβαρότητας στα εδάφη της Συρίας και του Ιράκ.

Ο χαμηλής έντασης πόλεμος διαρκείας στη Μέση Ανατολή υπενθυμίζει τις ευθύνες της Δύσης. Αν κάποτε εξαπέλυε ιμπεριαλιστικούς πολέμους σε μια αέναη προσπάθεια διεύρυνσης των σφαιρών επιρροής της και ανοίγματος νέων αγορών, σήμερα συμμετέχει αμήχανα σε πολεμικές συρράξεις αφήνοντας πίσω της διαλυμένα κράτη και καταπιεσμένες εθνοτικά και θρησκευτικά ομάδες.

Φυσικά όταν μιλάμε στη Δύση για τις μετακινήσεις πληθυσμών, σχεδόν πάντοτε τις ορίζουμε ως φαινόμενο που προκύπτει αποκλειστικά ως απόρροια πολέμων ή οικονομικής ανέχειας. Χωρίς να θέλουμε να υποτιμήσουμε τους παραπάνω παράγοντες, οφείλουμε να σημειώσουμε ότι εδώ και πολλές δεκαετίες η Δύση ασκεί ιδιαίτερη γοητεία ως πρότυπο προόδου και εκσυγχρονισμένης ομαλής θεσμικής λειτουργίας σε πληθυσμιακές ομάδες, καταπιεσμένες από τις θεοκρατίες της Ανατολής, τον φατριαστικό τρόπο κοινωνικής οργάνωσης, το αίσθημα πολιτιστικής και οικονομικής υστέρησης.

Η ανάγκη για νέες πολιτικές δομές που εκφράστηκε στο εσωτερικό των ίδιων των χωρών κατά τη διάρκεια της Αραβικής Ανοιξης αντιμετωπίστηκε και αντιμετωπίζεται από τις μεγάλες δυτικές δυνάμεις σε κάθε περίπτωση ευκαιριακά. Περισσότερο ασχολήθηκαν με τις ευκαιρίες που τους παρουσιάστηκαν σε επίπεδο διαχείρισης των γεωπολιτικών ανταγωνισμών (ΗΠΑ-Ρωσία κλπ.), παρά με την πολιτική υφή αυτών των κινητοποιήσεων και τις λανθάνουσες κοινωνικές τάσεις που αναδείκνυαν. Αντιθέτως, αντιμετώπισαν τις χώρες αυτές ως σκακιέρα μέσα στις οποίες θα ξεδιπλωνόταν ένας

πόλεμος διά αντιπροσώπων (proxy war στην ορολογία των γεωπολιτικών think tank), αγνοώντας ως συνήθως τον κοινωνικό τραυματισμό και την αναταραχή του κοινωνικού ιστού που υπέθαλπαν με την τακτική τους αυτή.

Ενα Διδακτικό Ιστορικό

Για να καταλάβουμε τη σημερινή συνθήκη, οφείλουμε να εξετάσουμε τον τρόπο που διαμορφώθηκαν οι μεταναστευτικές και προσφυγικές μετακινήσεις κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα, καθώς και τη θεσμική-κρατική τους μεταχείριση.

Με την ισχυροποίηση των εξουσιών του κράτους μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και τα τεράστια προσφυγικά κύματα που ακολούθησαν και αριθμούσαν εκατομμύρια ανθρώπους, δημιουργείται στο διεθνές δίκαιο ο ορισμός του πρόσφυγα και καθιερώνονται διακρατικές συμφωνίες για τη ρύθμιση των προσφυγικών ροών. Ύστερα από τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και τις εκτοπίσεις των ολοκληρωτικών καθεστώτων του Μεσοπολέμου, υπήρχαν 30-40 εκατομμύρια πρόσφυγες στην Ευρώπη. Με την επιλογή των μαζικών πολιτογραφήσεων αλλά και τον επαναπατρισμό όσων είχαν εκτοπιστεί από τον πόλεμο, το ζήτημα της παγκόσμιας μετακίνησης εισέρχεται στα χρόνια των διενέξεων του Ψυχρού Πολέμου. Ωστόσο, ο νομικός ορισμός του πρόσφυγα, παρά τα αυξημένα ρεύματα που είχε δημιουργήσει η διαδικασία της αποαποικιοποίησης, περιορίζεται στο παράδειγμα της ατομικής δίωξης των αντιφρονούντων από τα κομμουνιστικά κράτη στο απόγειο του Μακαρθισμού.

Η ροή της μετακίνησης από το 1950 και μετά καθορίστηκε από διακρατικές συμφωνίες στη βάση των κοινών αγορών εργασίας ή πολιτικών κάλυψης εργατικού δυναμικού στη δύση της καταπιταλιστικής ανάπτυξης. Με την πετρελαϊκή κρίση το 1973, μέχρι και την οποία είχαν στρατολογηθεί περί τους 20 εκατομμύρια μετανάστες με το καθεστώς του «φιλοξενούμενου εργάτη», τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη αποφάσισαν να απαγορεύσουν μονομερώς την εισροή εργατών. Η πολιτική αυτή, οι νόμοι που περιόριζαν την παράνομη μετανάστευση και η ραγδαία συνειδητοποίηση της μονιμότητας της μετακίνησης, οδηγεί στην επινόηση του διαχωρισμού πρόσφυγα και μετανάστη χωρίς χαρτιά, η οποία θα καθορίσει έκτοτε και το νομικό καθεστώς των μετακινούμενων.

Μέσω του διαχωρισμού αυτού τα δυτικά κράτη θα προσπαθήσουν να διαμορφώσουν μια μεταναστευτική πολιτική, που θα τους επιτρέπει να δέχονται μεταναστευτικούς πληθυσμούς και να καλύπτουν τις παραγωγικές και αναπτυξιακές ανάγκες τους, ενώ ταυτόχρονα θα αποκλείουν μέσω του διαχωρισμού αυτού τις μεγάλες ποσότητες ανθρώπων που φτάνουν έξω από τα σύνορά τους, κρατώντας τις κοινωνικές ισορροπίες στο εσωτερικό τους (σχετικά) ανέπαφες.

Η εισβολή της ιστορίας στον κοινωνικό χρόνο με την πρόσφατη μετακίνηση πληθυσμών δημιούργησε τις ρωγμές για την ανασκευή όλων των νομικών κατηγοριών στις οποίες βασίστηκε η ευρωπαϊκή θεσμική τάξη. Το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των μετακινούμενων αντιστοιχεί σε αυτό που το δικαϊκό πλαίσιο ορίζει ως πρόσφυγα μαζί με την ανικανότητα συνολικής απορρόφησής τους στην κατεύθυνση μιας πολιτικής μετεγκατάστασης και την αδυναμία ολικής νομικής τους κάλυψης διαβρώνει το νομικό και εξουσιαστικό διαχωρισμό μετανάστη και πρόσφυγα. Πώς θα έπρεπε να χαρακτηριστούν άλλωστε όσοι εκτοπίζονται λόγω επισιτιστικών και περιβαλλοντικών κρίσεων ή όσοι πέφτουν θύματα trafficking ή διώκονται πολιτικά και θρησκευτικά κατά τη διαδρομή τους; **H**

μεγαλύτερη μετακίνηση πληθυσμών που γνωρίσαμε από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ύστερα διεξάγεται σήμερα και κυοφορεί μια νέα πολιτική συνθήκη και όχι ένα πρόβλημα προς επίλυση.

Τελικά Ποιοι Είναι Αυτοί οι Πρόσφυγες;

Από την εμφάνιση στο προσκήνιο της φιγούρας του πρόσφυγα-μετανάστη έχουν διατυπωθεί από ιδεολογικούς φορείς αναζήτησης υποκειμένων διάφοροι ορισμοί, θεωρίες, οπτικές, αφαιρέσεις που αντιστοιχούν σε γενικότερες ιδεολογικές φόρμες ερμηνείας της πραγματικότητας. Με αυτό τον τρόπο ο πρόσφυγας-μετανάστης χάνει την αισθητή (πραγματική) του παρουσία και μετατρέπεται σε «υποκείμενο», προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο ίδιος και ταυτόχρονα να πραγματοποιηθεί διαμέσου αυτού ένας γενικότερος σχεδιασμός ιδεολογικός, θρησκευτικός ή πολιτικός.

Ο πρόσφυγας-μετανάστης κατασκευάζεται ως υποκείμενο προκειμένου να συμπληρώσει, πολλαπλασιάσει, προωθήσει μια κοινωνική αλλαγή ή ακόμη να καλυτερεύσει την ήδη υπάρχουσα κοινωνική δομή διαμέσου της φιλανθρωπίας. Στην προκειμένη περίπτωση διακρίνουμε καθαρά την πλήρη ομοιογένεια φαντασιακού και ερμηνείας τόσο του χριστιανικού όσο και του μαρξιστικού (ιστορικός υλισμός) μοντέλου ανάλυσης. Και οι δύο αναλύσεις δοκιμάστηκαν στο παρελθόν και δεν κατάφεραν ούτε μια τρίχα πρόσφυγα-μετανάστη να διασώσουν από τον κρατικό ρατσισμό, ούτε βεβαίως η επανάληψη αυτών των μοντέλων αναλύσεων θα εμποδίσουν ένα νέο Αουσβιτς. Με άλλα λόγια ούτε η κρατικιστική ιδεολογία περί «ταξικών αδελφών» αλλά ούτε η θρησκευτική αλληλεγγύη περί σκέτων «αδελφών» μπορούν να αποτελέσουν σοβαρή βάση ορισμού του πρόσφυγα-μετανάστη σε μια πολιτική κοινωνία όπου η εξουσία έχει το προνόμιο της κατάστασης εξαίρεσης.

Ασχετα λοιπόν με το τι ήταν πριν ο πρόσφυγας-μετανάστης, αυτό που είναι τώρα στη συνθήκη αυτή έχει χαρακτηριστικά μη-ύπαρξης: χωρίς έδαφος, χωρίς χαρτιά, χωρίς κατοχυρωμένη ύπαρξη, χωρίς δικαιώματα, χωρίς κοινωνία. Ένας σύγχρονος homo sacer (γυμνός άνθρωπος) και ένας εν πολλοίς στρατοπεδευμένος άνθρωπος, ο οποίος υφίσταται τη νομική εξουσία της κατάστασης εξαίρεσης που η εξουσία του επιβάλλει. Με αυτό τον τρόπο, απογυμνωμένος ο πρόσφυγας-μετανάστης είναι ευάλωτος και φονεύσιμος, αφού έχει πριονιστεί ο κορμός της επιβίωσης-ύπαρξης. Η δίωξη που υφίσταται ο πρόσφυγας-μετανάστης είναι φονική και ο θάνατος που ακολουθεί τον φυγά αυτόν προέρχεται και από τα κράτη και από τη φύση και δεν σταματά στο έδαφος όπου ελπίζει στην κατοχύρωση μιας προοπτικής. Πάλι σαν δεύτερης κατηγορίας ύπαρξη αναγνωρίζεται και στη νέα συνθήκη αποκλειστικά και μόνο η γαλαντομία της νέας εξουσίας θα του επιτρέψει την επιβίωση. Με καμιά κοινωνική τάξη, θέση ή κοινωνικό στρώμα κατοχυρωμένο εθνοκρατικά, δεν μπορεί να συγκριθεί αυτή η κατάσταση της φιγούρας του πρόσφυγα-μετανάστη. Εκεί επομένως βρίσκεται ο ρόλος μιας αντιεξουσιαστικής κριτικής και αλληλεγγύης, στην υπεράσπιση της επιβίωσης και της ισότητας απέναντι στη φύση και στην εξουσία.

Η Θανατοπολιτική της Ευρώπης-Φρούριο

Η εξέλιξη αυτή έχει πυροδοτήσει μία μεγάλη κρίση στο εσωτερικό των δυτικών κοινωνιών, κρίση που αναδεικνύει τα βαθιά πολιτικά και κοινωνικά τους αδιέξοδα. Η ιστορία είναι ένα πεδίο ανοιχτών κοινωνικών διεργασιών και ριζικά νέων καθορισμών. Το έθνος ως δημιουργήμα ιδιαίτερων κοινωνικο-ιστορικών συνθηκών και συγκρούσεων επέτρεψε την αφομοίωση ανόμοιων πληθυσμών προσφέροντας

στα άτομα τη δυνατότητα ένταξης σε ένα φανταστικό συλλογικό σώμα. Αποτέλεσε έναν τεράστιο χώρο παραγωγής ταυτοτήτων, ενοποίησης της διαφοράς και διαμόρφωσης της ομοιομορφίας, καθώς και τη νομιμοποιητική βάση συγκρότησης του νεωτερικού έθνους-κράτους κάτω από την κυρίαρχη ιδέα της γενικής βούλησης. Αν το έθνος προσέδωσε εκείνον τον κοινό δεσμό που συνέδεσε τους διάσπαρτους ψυχισμούς σε ένα σώμα, τότε η γενική βούληση αποτέλεσε την ιδεολογική αφητηρία για την πολιτική έκφραση αυτού του σώματος ως τέτοιο.

Τα τελευταία 30 χρόνια που οι μεταναστευτικές μετακινήσεις διαπερνούν κάθε χρόνο και πιο επίμονα τα σύνορα της δύσης, τα ευρωπαϊκά κράτη έχουν απαντήσει με κωμική εθελουφλία. Η καταστολή και στρατιωτικοποίηση των συνόρων, οι φράχτες, η παρανομοποίηση της μετακίνησης, τα κέντρα κράτησης μεταναστών και γενικότερα οι σπασμωδικές κινήσεις των ευρωπαϊκών ελίτ δείχνουν ολοκάθαρα σε πόσο λεπτό σκοινί βρίσκεται αυτή τη στιγμή το πολιτικό status quo της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής.

Ειδικότερα, από τη στιγμή που ξεκίνησε αυτό που στον δημόσιο λόγο ονομάστηκε «προσφυγική κρίση», η αδυναμία διαχείρισης της κατάστασης φάνηκε από κάθε πλευρά. Παρά τους φράχτες, τα στρατόπεδα, τη Frontex, το NATO και εν γένει όλο τον κατασταλτικό βραχίονα που η Ευρώπη είχε αναπτύξει πάνω στη διαχείριση των μεταναστευτικών και προσφυγικών κινήσεων, η προσφυγική ροή έσπασε τις γραμμές των συνόρων τροποποιώντας ριζικά το παραπάνω πλαίσιο κι αναγκάζοντας τα κράτη να επαναδιαπραγματευτούν τη στρατηγική τους, η οποία τα έφερνε ευθέως αντιμέτωπα με την πραγματικότητα.

Η πρόταση της Ευρώπης για τη δημιουργία «hot spots» στην Τουρκία με την προσφορά ανταλλαγμάτων, τη στιγμή που η Τουρκία θέτει σε κατάσταση πολιορκίας ολόκληρες περιοχές στο εσωτερικό της, η δημιουργία φράχτη στην Ουγγαρία, η θωράκιση των εθνικισμών στο εσωτερικό των κρατών, η προώθηση μια πολιτικής μετεγκατάστασης και η άρνηση συμμετοχής σε αυτή αρκετών κρατών-μελών, ταυτόχρονα με την ολιγοήμερη μονομερή αναστολή της συνθήκης Σένγκεν από τη Γερμανία, καταδεικνύουν την αντινομική φύση του δυτικού φιλελευθερισμού και τις αντιφάσεις του ενωσιακού μορφώματος.

Οι Ευρωπαϊκές Κοινωνίες στα Συντρίμια της Πολυπολιτισμικότητας

Τα μεταναστευτικά ρεύματα έχουν φανερώσει την κρίση ταυτότητας στον σύγχρονο δυτικό κόσμο. Η συζήτηση περί χορηγήσεων ασύλου και ιθαγένειας σε μετανάστες έχει πυροδοτήσει διαφορετικούς τύπους λόγου ανά τις διάφορες χώρες. Η ιθαγένεια συγκεκριμένα, που ουσιαστικά είναι ο προθάλαμος της αναγνώρισης ενός μετανάστη ως πολίτη, είναι ίσως ένα από τα πιο χαρακτηριστικά ζητήματα πόλωσης στον δημόσιο λόγο σήμερα. Η παροχή ιθαγένειας σε όλους, σκιαγραφεί ένα ουσιαστικό διακύβευμα για μια νέα κοινωνική θέσμιση, καθώς αποδιοργανώνει τους όρους του αποκλεισμού, αν λάβουμε υπόψη ότι η έλλειψη αυτής της νομικής ταυτότητας διαλύει κάθε άλλη ιδιότητα του ανθρώπινου υποκειμένου, το οποίο έτσι διολισθαίνει στη σφαίρα του μη-ανθρώπου και της γυμνής ζωής.

Τα συντρίμια της δυτικής πολυπολιτισμικότητας αποκαλύπτονται στις εξεγέρσεις των παρισινών μπανλιέ και των λονδρέζικων προαστίων. Από τη μια μεριά έχουμε την ανάδυση μιας ισλαμοφοβικής

ρητορικής, είτε αυτή είναι ξεκάθαρα ακροδεξιά, είτε καλυμμένη μέσα σε έναν διαφωτιστικό μανδύα. Από την άλλη έχουμε αποκλεισμένους πληθυσμούς μέσα στις ευρωπαϊκές μητροπόλεις, οι οποίοι μέσα στην ασημαντότητα και το κενό νοήματος που παράγει η σύγχρονη βαρβαρότητα, στρέφονται σε θρησκευτικούς αρχαϊσμούς. Οι νέοι Ευρωπαίοι που προσχωρούν στο ISIS και ταξιδεύουν στη Μέση Ανατολή για να συμμετάσχουν στα πεδία των μαχών και φυσικά οι τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι και το Βέλγιο δείχνουν με τον πιο καθαρό τρόπο την ταυτοτική δυσφορία, μέσα στην οποία ζουν μεγάλα τμήματα του ευρωπαϊκού πληθυσμού.

Αυτό ήταν εν τέλει και το βασικότερο πρόβλημα της πολυπολιτισμικότητας. Ότι δεν έγινε ποτέ **διαπολιτισμικότητα**. Οι μεταναστευτικές κοινότητες των ευρωπαϊκών πόλεων και οι ντόπιοι πληθυσμοί δεν ήρθαν συνολικά σε μια ουσιαστική διάδραση, που να ξεπερνάει την προκατάληψη, τα στερεότυπα και (στην καλύτερη περίπτωση) τον κοσμοπολίτικο ή χίπστερ εξωτισμό. Υπερίσχυσαν τα αόρατα τείχη και η συμβίωση με όρους αμοιβαίας ανοχής και δεν έγινε προσπάθεια να αποκτήσουν κοινές αναφορές και αφετηρίες, να διαυγάσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται το κοινό τους μέλλον, να συγκροτηθούν εν τέλει ως κοινωνία. Έτσι φαίνεται να έχουν δημιουργηθεί δύο ή περισσότεροι κόσμοι μέσα στις δυτικές πόλεις, κόσμοι που δε συναντιούνται μέχρι τις στιγμές εκείνες όπου συγκρούεται θεαματικά και βίαια ο ένας με τον άλλο.

Πώς Τοποθετούμαστε Εντός της Πολιτικής αυτής Συνθήκης

Κάπου εκεί βρίσκεται το πολιτικό μας καθήκον. Μέσα σε έναν κόσμο που μοιάζει ασύνδετος και διασπαρμένος, πρωταρχική μας πολιτική στόχευση είναι η δημιουργία των κοινωνικών δεσμών μέσα σε ένα σύγχρονο πλαίσιο αναδημιουργίας της κοινωνικής ζωής. Οι καταλήψεις στέγης προσφύγων και μεταναστών (Νοταρά 26, Κάνιγγος, 5ο Λύκειο κτλ.), η δημιουργία κοινοτήτων εγγύτητας με τους μετακινούμενους βάσει υλικών όρων, είναι και πρέπει να είναι το πολιτικό σχέδιο μας σήμερα. Οι πολιτικές διεργασίες στο εσωτερικό τους, η κινηματική παλίρροια που έφεραν ύστερα από μια περίοδο άμπωτης θα είναι αυτές που θα στελεχώσουν και τους πολιτικούς αγώνες τους μέλλοντος, παρακάμπτοντας για πρώτη φορά το σκανδαλώδες γεγονός ότι σε μια χώρα με τόσο μεγάλο ποσοστό μεταναστών, αυτοί με ελάχιστες εξαιρέσεις ήταν πάντοτε απόντες από τις κινηματικές διαδικασίες, οι οποίες φαίνονται σήμερα να καθορίζονται από την υποκειμενικότητα του νεολαϊκού ντόπιου ακτιβιστή.

Απέναντι στην τηλεοπτική ματιά που βλέπει τους πρόσφυγες μόνο ως θύματα, στην εξωτικοποίηση τους από τον αριστερό και αναρχικό χώρο που με τη βία ήθελε να τους προσδώσει απελευθερωτικά χαρακτηριστά και να τους συγκροτήσει ως υποκείμενα (χωρίς τον ξενοδόχο πάντα), εμείς μέσω αυτών των διαδικασιών τους γνωρίζουμε και τους βιώνουμε σε καθημερινό επίπεδο. Κομμάτια του πλούτου του ταξιδιού τους εγγράφονται πάνω μας μέσα από τις κοινές μας συνελεύσεις, τις κοινές μας δράσεις, την προσπάθειά μας να διαχειριστούμε από κοινού τις ζωές μας. Αυτό είναι και το στοιχείο που δεν μπορούν να αντιληφθούν όλοι εκείνοι που βολεύονται με το να κατασκευάζουν φανταστικά υποκείμενα και να εναποθέτουν πάνω τους τα πολιτικά τους αδιέξοδα, την ίδια ώρα που καταγγέλλουν την κοινωνική εγγύτητα με τους μετανάστες ως «φιλανθρωπία». Όταν τον Ιούλιο του 2015 οι μετακινήσεις πληθυσμών κορυφώθηκαν, αντιληφθήκαμε εξαρχής ότι πρόκειται για μια από τις πιο σημαντικές πολιτικές εξελίξεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Η διαδρομή των προσφύγων θα δημιουργούσε μια νέα πολιτική συνθήκη. Η συμμετοχή μας στις καταλήψεις στέγης αποσκοπούσε,

εκτός φυσικά από την υλική βοήθεια και στην ανάδειξη διαφορετικών σημασιών γύρω απ' το πώς μπορούμε να δομήσουμε κοινότητες που να περιλαμβάνουν τους μετανάστες, αποπροβληματοποιώντας αυτή τη νέα πολιτική συνθήκη και διαρρηγνύοντας μαζί με τους μετανάστες την κατάσταση εξαίρεσης.

Λέγαμε στο παρελθόν πως το νήμα που μας ενώνει με τους μετανάστες είναι, όχι μια αφηρημένη ταξική αλληλεγγύη, αλλά η ίδια η καταπίεση στην πιο γυμνή της μορφή, η ανατροπή της κατάστασης εξαίρεσης, ο αισθητός και όχι ο υπεραισθητός κόσμος. Όσα είπαμε παλιά ισχύουν, αλλά σήμερα πέρα από αυτό, μας ενώνει και κάτι πολύ πιο σημαντικό: οι δομές, τα εγχειρήματα, οι κοινοί αγώνες που χτίσαμε μαζί τους, η κοινή μας αναζήτηση για ανάσες ελευθερίας.

Αυτό που κάνουμε τώρα με τους πρόσφυγες-μετανάστες θα το κάναμε με τους Εβραίους, τους Τσιγγάνους, τους ομοφυλόφιλους όταν διώκονταν θανάσιμα από τα ναζιστικά κράτη. Θα τους παίρναμε στα σπίτια μας και στις καταλήψεις μας, ακριβώς για να γίνουμε ίσοι απέναντι στην εξουσία ανατρέποντας τη συνθήκη του θανάτου. Για την ατομική και την κοινωνική απελευθέρωση.

ΤΟ ΕΜΦΥΛΟ ΖΗΤΗΜΑ

Οι απόψεις ότι η πατριαρχική οικογένεια, η ατομική ιδιοκτησία, η κρατική εξουσία και η κοινωνική ανισότητα πηγάζουν από τη φύση του ανθρώπου, καθώς και ότι η αδυναμία της γυναίκας ευθύνεται στην ανατομία της έχουν υποστηριχθεί ανά καιρούς παγκόσμια από ποικιλόμορφο πλήθος κόσμου. Το πατριαρχικό μοντέλο αναζητώντας μόνιμη επικύρωση καταφεύγει σε, παρερμηνευμένες και μη, βιολογικές αναφορές και συχνά ανακριβείς ιστορικές πηγές καταστρώντάς το αν όχι απόλυτα φυσικό, σίγουρα πρότυπο.

Μας λένε πως τα κυρίαρχα φύλα είναι δύο: άντρας και γυναίκα, και ο ρόλος τους στην κοινωνία συγκεκριμένος και καθορισμένος. Η αναγνώριση ατόμων της LGBTQ+ κοινότητας ως ενεργά κομμάτια του κοινωνικού συνόλου και όχι ως «άλλοι», καθώς και η αναγνώριση άλλων φύλων βρίσκεται ακόμα σε πρωτόλειο στάδιο. Στις χώρες όπου επικρατεί ο θρησκευτικός νόμος η κατωτερότητα της γυναίκας είναι δεδομένη και αποδεκτή από το ευρύτερο κομμάτι της κοινωνίας. Στον δυτικό κόσμο, η ισότητα μεταξύ των δύο φύλων είναι θεσμικά κατοχυρωμένη και θεωρητικά, άνδρες και γυναίκες απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα. Η ανισότητα, λοιπόν, και η διαφορετική μεταχείριση όχι μόνο δεν είναι αποτυπωμένη στους νόμους, αλλά θεωρείται και αντισυνταγματική στις περισσότερες χώρες. Σημαίνει όμως αυτό ότι η πατριαρχία έχει εξαλειφθεί;

Εμφυλη Ταυτότητα και Στερεότυπα

Πριν το άτομο αποκτήσει καν όνομα, πριν εμφανιστεί στην κοινότητα, η ιατρική του προσδίδει την πρώτη του ταυτότητα. Ξαφνικά πέφτουν στους ώμους ενός εμβρύου αιώνες στερεοτύπων. Αρσενικό και θηλυκό. Γιος και κόρη. Μπλε και ροζ. Χωρίς να επιδιώκουμε να θέσουμε ένα σημείο μηδέν, εκείνη η στιγμή μπορεί να θεωρηθεί ως η αρχή της ανελευθερίας ενός καινούριου ατόμου. Η ανθρωπότητα έχει αποδείξει συχνά ότι για να ερμηνεύσει τον κόσμο και την ίδια της την ύπαρξη και συνοχή δημιουργεί

δίπολα. Παρόλο που τα πρότυπα των έμφυλων ταυτοτήτων κατασκευάζονται διαχρονικά ασταμάτητα σε παγκόσμια κλίμακα, η θεμελίωση τους με την έννοια της κοινωνικής υπόστασης διαδραματίζεται κατά την κοινωνικοποίηση, όσο τετριμμένο και αν ακούγεται αυτό, με τη διαιώνιση της πυρηνικής οικογένειας, όπου συχνά μητέρα και πατέρας αποκλίνουν στην καθημερινότητα παρά συγχέονται.

Όσο και να θέλουμε να πεις τέψουμε ότι το πρότυπο της ελληνικής οικογένειας του '50 είναι πίσω μας, αφημένο και αραχνιασμένο, σε έναν κόσμο με μονογονεϊκές οικογένειες, είτε η κρατική είτε η κοινωνική αντιμετώπιση των τελευταίων, αρκετά συχνά, μας υπενθυμίζει τον άυλο και άτυπο νόμο του φυσικού και κανονικού που αιωρείται πάνω από τα κεφάλια μας.

Το σχολείο ως πυλώνας γνώσης των παιδιών, σύμφωνα με το υπάρχον απαρχαιωμένο και άκαιρο εκπαιδευτικό σύστημα, βρίσκεται να επικαιροποιεί τον έμφυλο διαχωρισμό είτε μέσα στις αίθουσες, είτε στο προαύλιο. Στις αίθουσες το –ος καλύπτει το –η. Αν πάρουμε ως παράδειγμα το μάθημα της ιστορίας, η διδαχή της, πέρα από ιδεολογική και εθνοκεντρική, είναι και έμφυλη. «Μεγάλοι» άνδρες και είτε μικρές, είτε άφαντες γυναίκες. Στο παιχνίδι τα στερεότυπα είναι για άλλη μια φορά αμφότερα και εξίσου καταπιεστικά, με τη βιομηχανία παιδικών παιχνιδιών να προωθεί αυστηρές νόρμες, περιορίζοντας όχι μόνο τη φαντασία αλλά και την ελευθερία που θα έπρεπε να διακατέχει το παιχνίδι με καταιγισμό από ψεύτικα όπλα και μακιγιαρισμένες κούκλες. Μαθαίνουμε την πραγματικότητα όπως «είναι» αλλά ως ιδανική καλούμαστε να τη ζούμε. Δυσκολευόμαστε να ξεχωρίσουμε πού σταματάει η αναπαραγωγή του στερεοτύπου και πού ξεκινάει η συνειδητή επιλογή του ατόμου στο πώς θα είναι, θα φέρεται, θα πράττει, θα λέει, θα ζει. Πρότυπα ομορφιάς, διαπροσωπικών σχέσεων, επαγγελματικής κατεύθυνσης, σεξουαλικής ζωής κτλ είναι, κατά κόρον, έμφυλα δεσμά και αμφότερα καταπιεστικά. **Αποδομώντας το φύλο, στη θεωρία και στην πράξη του σήμερα, θα δημιουργηθεί ο κόσμος του αύριο, χωρίς κανονικό και διαφορετικό.**

Ενας κόσμος όπου η έμφυλη έκφραση δεν θα περιορίζεται μόνο σε δύο δυνατές επιλογές αλλά θα αποτελεί ένα φάσμα δυνατών ταυτοτήτων, μέσα στο οποίο ο καθένας θα μπορεί να επιλέγει τη δική του ιδιαίτερη θέση. Χρειάζεται να αναγνωρίσουμε σε κάθε σώμα το δικαίωμα μιας ζωής άξιας να βιωθεί, σπάζοντας το «αναγκαστικό» δίπολο από τα θεμέλια, προτάσσοντας κανένα φύλο ή πολλά φύλα.

Η Έμφυλη Βία και η Πράξη του Βιασμού

Τα συνεχόμενα κρούσματα σεξουαλικών επιθέσεων στον Βόλο και την Κομοτηνή, οι τρανσφοβικές επιθέσεις στο κέντρο της Αθήνας, η διαπόμπευση των τοξικοεξαρτημένων οροθετικών γυναικών το Δεκέμβριο του '12 από τον τότε υπουργό Δημόσιας Τάξης, η δολοφονία του Βαγγέλη Γιακουμάκη... Τα επεισόδια αυτά δεν είναι τυχαία, ούτε συνέπεσαν την ίδια χρονική περίοδο από σύμπτωση. Εν έτει 2016, μια χώρα η οποία έχει κατοχυρώσει συνταγματικά την ισότητα των φύλων, έχει θεσμίσει τη συμβίωση των ομόφυλων ζευγαριών και θεωρείται μέρος της «πολιτισμένης Δύσης», γίνεται καθημερινά μάρτυρας βιασμών, επιθέσεων σε τρανς άτομα, ρατσιστικής αντιμετώπισης του διαφορετικού, ομοφοβικού bullying. Η κοινωνία εξακολουθεί να δομείται πάνω σε πατριαρχικές βάσεις, οι οποίες αποδέχονται και προβάλλουν ως φυσική την ετεροκανονικότητα και τοποθετούν το ανδρικό φύλο στο επίκεντρο. Έτσι, η σεξιστική νοοτροπία διαιωνίζεται εγκολπώνοντας μια πληθώρα

καταπιέσεων και δικαιολογώντας κάθε μορφής βία, από λεκτική και ψυχολογική ως σωματική και σεξουαλικοποιημένη απέναντι στο υποκείμενο που θεωρείται «κατώτερο».

Η ερωτική πράξη, σαν έννοια, διαμορφώνεται κι αυτή βάσει του ανδροκεντρικού μοντέλου. Το πέος αποκτά τον ρόλο του πρωταρχικού οργάνου ηδονής και για τα δύο φύλα, καθώς η εκτόνωση της ερωτικής επιθυμίας επιτυγχάνεται μόνο μέσω της φαλλικής διείσδυσης. Αν μια γυναίκα αδυνατεί να φτάσει σε οργασμό με τον τρόπο αυτό κατηγορείται για ψυχρότητα, ενώ αν ένας άντρας αποτυγχάνει να έχει ικανοποιητική στύση, θεωρείται ανίκανος. Η κυρίαρχη αυτή αντίληψη για τη συνουσία είναι σημαντική για να γίνει κατανοητή η αντίστοιχη αντίληψη για τον βιασμό. Ως βιασμός ορίζεται ο εξαναγκασμός σε συνουσία. Έτσι, τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται για να θεωρηθεί μια πράξη βιασμός είναι η έλλειψη συναίνεσης και πραγμάτωση φαλλικής διείσδυσης. Τι ισχύει για όλα αυτά που προηγήθηκαν της διείσδυσης όμως; Η απειλητική προσέγγιση, τα εκφοβιστικά λόγια, το παρεμβατικό άγγιγμα. Και αν η διείσδυση δεν υπήρξε ποτέ για κάποιο λόγο; Μπορεί ένας πλήρης και ακριβής ορισμός του βιασμού να είναι δύσκολο να δομηθεί. Αυτό που όμως πρέπει να γίνει είναι η αναγνώριση και η κατάδειξη οποιασδήποτε πράξης που κάνει το άτομο να αισθάνεται πως χάνει την εξουσία πάνω στο ίδιο του το σώμα ως πράξης σεξουαλικής βίας, και η αποδυνάμωση αυτής και της γενικότερης κουλτούρας που την ενισχύει.

Έχοντας κατανοήσει τις εκφάνσεις της έμφυλης βίας στην κοινωνική, ερωτική και σεξουαλική ζωή είναι έπειτα σημαντικό να κατανοήσουμε τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στη βία αυτή και τις φυλετικές/σεξουαλικές ταυτότητες. Ποιο είναι το μέγεθος της βίας όταν ένα άτομο παρεκκλίνει από τους στενούς ορισμούς της αρρενοπώτητας και της θηλυκότητας; Το κέντρο της Αθήνας έχει γίνει συχνά μάρτυρας επιθέσεων σε τρανς άτομα. Την ίδια στιγμή το ελληνικό κράτος εξαναγκάζει τα άτομα αυτά σε στείρωση για να μπορέσουν να αλλάξουν την ταυτότητα φύλου στα χαρτιά τους. Γιατί ένα ανθρώπινο σώμα να γίνεται το πεδίο ενός τόσο βίαιου πολέμου μόνο και μόνο επειδή τολμάει να υπάρχει πέρα από τις κανονιστικές νόρμες της δυαδικότητας του φύλου; Μήπως ήρθε η ώρα να απορρίψουμε το κοινωνικό κατασκεύασμα των δύο φύλων; Των δύο επιτρεπτών ανθρώπινων σωμάτων;

Διεκδικήσεις

Παρά το πλήθος των κινήσεων που αναπτύχθηκαν τους δύο τελευταίους αιώνες (διεκδίκηση δικαιωμάτων των γυναικών, κινήσεις για τα δικαιώματα στον σεξουαλικό προσανατολισμό, δράσεις για την απελευθέρωση της σεξουαλικής επιθυμίας και τη διεκδίκηση του αυτοκαθορισμού) υπάρχουν ορισμένα θεμελιώδη χαρακτηριστικά που δεν έχουν αφομοιωθεί από τα επιμέρους κινήματα, κρίνονται όμως ουσιώδη για την αποτελεσματικότητά τους. Κάθε διεκδίκηση και διεργασία τέτοιου τύπου θα πρέπει να παίρνει τη μορφή κοινωνικού κινήματος και να αποτελεί μέρος της ευρύτερης ριζοσπαστικής δράσης, ώστε να αποφεύγεται ο σκόπελος της στενής επιδίωξης δικαιωμάτων. Χρειάζεται, δηλαδή, η κοινωνική ομάδα που διεκδικεί, να συνδέει το αίτημά της με τη συνολικότερη απελευθέρωση-χειραφέτηση της κοινωνίας και όχι μόνο με την ικανοποίηση της ίδιας, να αποσκοπεί στη δομική αλλαγή του υπάρχοντος ενάντια σε όλες της μορφές εξουσίας και καταπίεσης ανεξαρτήτως φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Θεσμική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου - Δικαίωμα στον πολιτικό γάμο και στην τεκνοθεσία - Αρση των διακρίσεων σε εργασιακό, κοινωνικό, θεσμικό επίπεδο - Συνταγματική απαγόρευση κάθε διάκρισης ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό και την ταυτότητα φύλου - Μέριμνα για επαρκή προστασία των θυμάτων ομοφοβικής και τρανσοφοβικής βίας - Αποτροπή προβολής ρατσιστικών, σεξιστικών, ομοφοβικών και τρανσοφοβικών στερεοτύπων από τα ΜΜΕ.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ

Τον περασμένο αιώνα αναδύθηκε ο κρατικός ολοκληρωτισμός ως ένας νέος τύπος εξουσίας, απόλυτης και αδιαμφισβήτητης. Αυτό συνέβη μέσα από την αναγωγή αυτής της διαδικασίας σε νομοτέλειες που παράγονταν τόσο από την ίδια τη Φύση όσο και από την Ιστορία. Ο Αρχηγός και η ηγετική ομάδα παρήγαγαν δίκαιο, από τη στιγμή που αποτελούσαν την ενσάρκωση μιας φυσικής ή ιστορικής νομοτέλειας. Η ύπαρξη της κοινωνίας και του ατόμου βρισκόταν στη διακριτική ευχέρεια του Κόμματος ή των στερεοτύπων του Αρχηγού. Η αφαίρεση όλων των νομικών κατοχυρώσεων του προσώπου μετέτρεπε το άτομο σε «γυμνή ύπαρξη» και το σώμα του φονεύσιμο. Όλο αυτό το ολοκληρωτικό σύστημα επικαλύπτονταν από μία καθολική ιδεολογία, η οποία παρουσιαζόταν ως μηχανισμός αυτοελέγχου και δικαιολογούσε την εξουσία ως απόρροια αντικειμενικών νόμων. Οι σημερινές αναφορές σε έναν νέου τύπου ολοκληρωτισμό δεν έχουν τη βάση τους στο παρελθόν.

Τον ονομάζουμε, ωστόσο, νέο ολοκληρωτισμό γιατί βασικά χαρακτηριστικά του παραδοσιακού γίνονται σήμερα μέρος θεσμίσεων στα δυτικά κράτη και στην Ελλάδα στη βάση της συγκρότησης ενός κράτους έκτακτης ανάγκης, στα «αντιτρομοκρατικά» νομοσχέδια, στα στρατόπεδα μεταναστών, στις φυλακές υψίστης ασφαλείας κτλ. Τα χαρακτηριστικά που δανείζεται από τον παλιό ολοκληρωτισμό είναι η κατάσταση εξαίρεσης, ο στρατοπεδευμένος άνθρωπος, η κράτηση χωρίς δίκη και ο εγκλεισμός χωρίς νομική αιτιολογία. Σε αυτά τα χαρακτηριστικά μπορεί να προστεθεί και η επέκταση του κρατικού ελέγχου σε όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης ύπαρξης. Σήμερα μπορεί να υπάρχουν καθολικές αξίες, αλλά αυτές δεν συνιστούν ούτε την έκφραση μιας συνεκτικής ιδεολογικής κρατικής πολιτικής, αλλά ούτε και μια πολιτική διαχείρισης των κοινών, μιας και αυτή έχει εκπέσει σε μια ψυχρή και αναποτελεσματική κυβερνησιμότητα. Μπορεί να υπάρχουν αρχηγοί, αλλά δεν παράγουν δίκαιο.

Ο ολοκληρωτισμός στη σημερινή εποχή δεν είναι ιδεολογικός και συγκροτείται στη βάση της αποτελεσματικότητας της κυριαρχίας απέναντι στην απονομιμοποίηση της από ένα μεγάλο μέρος του κοινωνικού συνόλου. Δεν έχει στόχο τη συναίνεση αλλά την επιβολή της κυρίαρχης πολιτικής. Είναι αποδεσμευμένος από μεγάλα νοήματα, με μοναδική κατεύθυνση την εξουσιαστική διαχείριση του καπιταλισμού. Αυτό είναι που οικοδομείται σήμερα στην Ελλάδα και που στα περισσότερα κράτη της Ευρώπης αποτελεί εδώ και χρόνια ωμή πραγματικότητα.

Ο σύγχρονος ολοκληρωτισμός πάει την ιδιωτικοποίηση ένα βήμα παραπέρα. Έχοντας προ πολλού ηγεμονεύσει ιδεολογικά, επιχειρηματοποιώντας τις λειτουργίες του κράτους (του δήθεν αντίπαλου δέους), επεκτείνει την κυριαρχία του ιδιωτικοποιώντας τη διαχείριση της ελευθερίας των υπηκόων. Ιδιωτικές φυλακές, ιδιωτικοί στρατοί, security σε σωφρονιστικά καθήκοντα στα κέντρα κράτησης

μεταναστών, πεδίο δόξης λαμπρόν για κερδοφορία: τα ανθρώπινα δικαιώματα συνθλίβονται σε αναλύσεις κόστους-οφέλους του εγκλεισμού ή μη και σε συμφωνίες «παραγωγής προφυλακίσεων» και «δωρεάν εργασίας αναμόρφωσης».

Η κρίση νομιμοποίησης του έθνους-κράτους έχει μεταδοθεί σε μια σειρά άλλες έννοιες: πολίτης-πρόσφυγας, αστυνομία-στρατός, κράτος-ιδιώτης, εσωτερικό-εξωτερικό, ανθρώπινα δικαιώματα-φονεύσιμες ζωές, μάχιμο υποκείμενο-άμαχος, καθίστανται διαχωρισμοί θολοί και αμφισβητούμενου κύρους. Ο καπιταλισμός παγκοσμίως έχει πάρει διαζύγιο από τη δημοκρατία και, ακολουθώντας το κινεζικό μοντέλο, παντρεύει την ελεύθερη αγορά με τον ολοκληρωτισμό. Από τη μία, τα ευρωπαϊκά κράτη δεν μπορούν να απαρνηθούν την ανθρωπιστική μεταχείριση προσφύγων, γιατί είναι *μεταπολεμικά κράτη* και η μνήμη του Αουσβιτς δεν τα αφήνει ακόμα να ασκήσουν θανατοπολιτική (*δημόσια*). Από την άλλη, προσπαθώντας να επωφεληθούν από την κατάσταση αλλά και να διατηρήσουν τις ισορροπίες στο εσωτερικό τους, δέχονται τον πρόσφυγα όσο αγοράζει ή όσο ρίχνει το μεροκάματο και τον διώχνουν όταν δεν χρειάζεται, διοικώντας στο όνομα του έθνους. Στις μετασοβιετικές κοινωνίες απαντάται ο γάμος του νεοφιλελευθερισμού με τον σοβιετικό ολοκληρωτισμό, γάμος που βγάζει ναζιστικό παιδί. Κοινωνίες που για δεκαετίες δεν ανέπτυξαν δομές κοινωνικής αυτοάμυνας και αμφισβήτησης της κρατικής πολιτικής και έχουν μάθει σε βίαιες και εκτεταμένες παρεμβάσεις του κράτους στο κοινωνικό, ενώ παράλληλα έζησαν τον κομμουνισμό ως ρωσική κατοχή, βρίσκουν αναφορά σε ένα έκτρωμα νεοφιλελεύθερης θανατοπολιτικής με πυρήνα το έθνος ως μέρος μιας ευρωπαϊκής λευκής φυλής.

Το hotspot είναι το πεδίο που συμπυκνώνεται όλη η ουσία του νεοφιλελεύθερου ολοκληρωτισμού και σχηματοποιείται ο νέος τρόπος διαχείρισης του υπηκόου. Ο μη-πολίτης καταγράφεται βιομετρικά, από τη διακρατική χωροφυλακή της Frontex, σεκιουριτάδες της G4S τον φρουρούν, στρατός και αστυνομία σε αλληλοεπικαλυπτόμενες αρμοδιότητες αποφασίζουν για την επικινδυνότητά του ή μη, η EASO και η Υπηρεσία Ασύλου αποφασίζει με κριτήρια αποτελεσματικότητας απόρριψης ασύλου και μαζεύει δεδομένα για την Αστυνομία, όλοι μαζί χαράζουν στο σώμα του πρόσφυγα το σύνορο, που τον ακολουθεί και μεταβάλλεται ανάλογα με τις κρατικές πολιτικές και την «χρησιμότητά» του για το κεφάλαιο.

Η ευρωτουρκική Συμφωνία αποτελεί τη σχηματοποίηση της κατάστασης εξαίρεσης σε κείμενο διεθνούς δικαίου και την κωδικοποίηση μιας πολεμικής ιαχής, τόσο καθαρά που και η Ύπατη Αρμοστεία αδυνατεί να ακολουθήσει. Όσο και αν ο νομικός λόγος προσπαθεί να την περικλείσει, αυτή η μονομερής αναστολή δικαίου αποδρά από το νοητικό πλαίσιο του νόμου και δημιουργεί τις προϋποθέσεις της νέας διευθέτησης. Κατά μια έννοια, ο νομικός λόγος της Ε.Ε. εδώ συναντά τον θεολογικό του ISIS, καθώς αμφότεροι αποτελούν θανατοπολιτικές με διαφορετική αφετηρία: ο μεν νομικός τη νεωτερικότητα, ο δε θεολογικός τη ριζική άρνησή της. Στη μια περίπτωση, ένα πλέγμα κανόνων καθιστούν την Αστυνομία, τη ρομφαία της κοσμικότητας, απόλυτο ρυθμιστή της ζωής, στην δε άλλη, τον Θεό και τους αντιπροσώπους Του επί γης.

Αντίθετα με τους όρους συγκρότησης του 20^{ου} αιώνα, το διεθνές δίκαιο δεν παράγεται και δεν αφορά μόνο έθνη-κράτη. Διακρατικοί οργανισμοί με τεχνοκρατική νομιμοποίηση -αντί της έστω κατ'επίφαση δημοκρατικής- καταγράφουν συμφωνίες που τα κράτη καλούνται να εφαρμόσουν. Στη σύγχρονη

μεταβολή του δικαιοκτικού παραδείγματος δεσπάζουν οι νόμοι και τα διατάγματα που ονομάστηκαν αντιτρομοκρατικοί, αντιμεταναστευτικοί νόμοι που με τη σειρά τους αποτελούν ενσωμάτωση αυτών των διεθνών συνθηκών και οδηγιών. Οι κοινωνίες χάζσκουν αφοπλισμένες δίχως να έχουν διαλέξει το πεδίο μάχης που θα σπάσουν τις νέες περιφράξεις. Το σύγχρονο ολοκληρωτικό κράτος μπορεί να οικοδομείται με πρόσχημα την αντιμετώπιση επιμέρους κοινωνικών ομάδων, ειδικά αυτών που αντιστέκονται, αλλά στην ουσία του αφορά το σύνολο της κοινωνίας. Γι'αυτό και η ευρύτητα του κοινωνικού μετώπου είναι αυτή που θα καθορίσει την έκβαση του πολέμου ενάντια στον νέο ολοκληρωτισμό.

ΦΥΛΑΚΕΣ

Η Έννοια του Σωφρονισμού από το Παρελθόν στο Σήμερα

Επιχειρώντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή βλέπουμε ότι η έννοια του σωφρονισμού υφίσταται σε μια αρκετά πρωτογενή μορφή από τον 16^ο αιώνα. Τα πρώτα σωφρονιστικά καταστήματα κάνουν την εμφάνιση τους στην Ολλανδία, όπου οι κρατούμενοι χρησιμοποιούνταν κυρίως ως εργατικό δυναμικό. Η ποινή του εγκλεισμού ταυτιζόταν σε απόλυτο βαθμό με την καταναγκαστική εργασία που επιβαλλόταν στους κρατούμενους.

Από τον 17^ο αιώνα και μετά παρατηρείται έντονη εναλλαγή των σωφρονιστικών τακτικών, απομακρύνοντας και απομονώνοντας το υποκείμενο του παραβάτη από το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, με σκοπό την υποτιθέμενη εξυγίανσή του, δηλαδή τον παραδειγματισμό και την αποφυγή παρόμοιων περιστατικών. Για το πέρασμα στον 18^ο αιώνα, ο Φουκώ παραθέτει τη δική του ανάλυση πάνω στο σωφρονιστικό σύστημα αναφέροντας πως η ποινή του εγκλεισμού δεν ήταν νομικά κατοχυρωμένη, αλλά χρησιμοποιούταν από τους άρχοντες ως μέσο καταστολής των πολιτικών αντιφρονούντων ακολουθώντας βάνουσες τιμωρητικές μεθόδους. Τον 19^ο αιώνα εγκαταλείπονται τα βασανιστήρια και διαμορφώνονται νέες συνθήκες μέσα στις φυλακές, οι οποίες συγκροτούν ένα νέο καθεστώς εγκληματικότητας, κάνοντας τους κρατούμενους να αλληλοσπαράζονται και να αναπτύσσουν ολοένα και περισσότερο το ένστικτο της επιβίωσης. Όσον αφορά τον 20^ο αιώνα το σωφρονιστικό σύστημα παρουσιάζεται με τη σημερινή μορφή που ξέρουμε και με άθλιες συνθήκες διαβίωσης για τους φυλακισμένους, κάτι που εξακολουθεί να επικρατεί μέχρι και σήμερα.

Ο σωφρονισμός ιδεατά είναι μια διαδικασία, μέσα από την οποία εντάσσεται στην κοινωνία όποιος δεν είναι «σώφρων» και αντιπαρέρχεται στις αρχές της. Εδώ τίθεται το ερώτημα του κατά πόσο αυτές οι αξίες και τα νοήματα τίθενται από την ίδια την κοινωνία και όχι από τους κρατικούς μηχανισμούς και την εξουσία. Βασικότερη μέθοδος του σωφρονισμού είναι ο εγκλεισμός σε κελιά, που πρωταρχικά στερούν από το άτομο το βασικό δικαίωμα της ελευθερίας του. Μέσω αυτής της μεθόδου συγκροτείται η περιθωριοποίηση του έγκλειστου από την κοινωνία, η οποία συχνά αντιμετωπίζει με αδιαφορία τα ζητήματα που έχουν να κάνουν με τους έγκλειστους, καθώς συνήθως τους θεωρεί απειλητικούς για την κοινωνική συνθήκη. Αυτός είναι και ο λόγος που συχνά οποιαδήποτε «άνεση» παραχωρείται στους

κρατούμενους εντός των τοίχων (κινητά τηλέφωνα, πρόσβαση στο διαδίκτυο κτλ.) συναντά τη δυσφορία της κοινωνικής πλειοψηφίας.

Από πλευράς της η εξουσία έχει να επιδείξει μια συνεχή πορεία καταστρατήγησης βασικών δικαιωμάτων: εκδικητικές επιβολές ποινών, μειώσεις των αδειών άνευ λόγου, απαγόρευση επισκεπτηρίων, απροειδοποίητοι βίαιοι έλεγχοι ανά διαστήματα μέσα στα κελιά και δυσχερείς συνθήκες υγιεινής και καθαριότητας. Ακόμα, μέσω της στοχοποίησης συγγενικών προσώπων, όπως συμβαίνει στην υπόθεση της Αθηνάς Τσάκαλου και της Εύης Στατήρη με τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν αντίστοιχα με την απαγόρευση εξόδου από το νησί της Σαλαμίνας και το όριο ενός χιλιομέτρου από την κατοικία για την Ε. Στατήρη.

Ακόμα, ενυπάρχει ο κοινωνικός διαχωρισμός ανάμεσα σε ισχυρούς και μη ισχυρούς κρατούμενους (ανάλογα με τους πόρους και τις διασυνδέσεις που διαθέτει ο καθένας) και ο οποίος επηρεάζει τον τρόπο έκτισης της ποινής και τις συνθήκες εγκλεισμού, στις οποίες ζει ο καθένας. Έτσι αναπαράγονται οι ίδιοι ρόλοι που υπάρχουν και στην κοινωνία, με όσους δεν έχουν την οικονομική άνεση, να μένουν στο περιθώριο δίχως να έχουν άλλη επιλογή. Η χρήση συστηματικών τρόπων βασανισμού από τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους φανερώνουν την έμφυτη στον θεσμό της φυλακής τιμωρητική διάθεση. Παρά τις αμέτρητες καταγγελίες των κρατουμένων για τέτοια περιστατικά κατάχρησης εξουσίας ανιχνεύεται ένα καθεστώς αλληλο-συγκάλυψης των σωφρονιστικών και ανοχής της δικαστικής εξουσίας. Τα λευκά κελιά, οι ξυλοδαρμοί, η απαγόρευση προαυλισμού, είναι μερικές από τις συνήθειες μεθόδους που χρησιμοποιούνται στα σωφρονιστικά καταστήματα με σκοπό τον εξευτελισμό των κρατουμένων, καθώς οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι λειτουργούν υπό καθεστώς απόλυτης και αδιαμφισβήτητης εξουσίας. Τέλος, οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης, τα μικρά κελιά, η παντελής έλλειψη ιατρικής περίθαλψης, καθώς και η χρήση ψυχοφαρμάκων συμπληρώνουν τη δυσχερή κατάσταση που επιφυλάσσουν οι φυλακές για τους κρατούμενους με στόχο την πλήρη ψυχολογική καταστροφή του ατόμου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της εγκατάλειψης και της επιδεικτικής αδιαφορίας του κράτους είναι το νοσοκομείο του Κορυδαλλού (Άγιος Παύλος). Το νοσοκομείο αυτό θυμίζει εποχές Σπιναλόγκας. Άθλιες εγκαταστάσεις, έλλειψη προσωπικού, απουσία χώρων με ανθρώπους να στοιβάζονται ο ένας πάνω στον άλλο, χωρίς να ενδιαφέρεται κανείς για την ύπαρξή τους. Ενδεικτικό είναι ότι αντιστοιχούν 8 γιατροί για 3.500 κρατούμενους ενώ υπάρχουν πάνω από 200 ασθενείς, αντί για 60 που είναι οι προδιαγραφές (εκ των οποίων αρκετοί είναι οροθετικοί). Ως αποτέλεσμα προκύπτει η έξαρση των κρουσμάτων φυματίωσης με κίνδυνο τη ζωή όσων νοσηλεύονται και απειλούνται από διαφορετικές ασθένειες, ακόμα και ο θάνατος κρατουμένων λόγω μη διαθέσιμων ασθενοφόρων και αργοπορίας του ΕΚΑΒ.

Νόμος 187-187^Α: Τρομονόμος

Το κράτος και η εξουσία σε περιόδους αμφισβήτησης θεσμών και κυρίαρχων νοημάτων, προκειμένου να θωρακιστεί και να εξοπλιστεί, λειτουργεί εκτός του νομικού πλαισίου, που το ίδιο έχει δημιουργήσει, και ποινικοποιεί ό,τι θεωρεί επικίνδυνο για την ύπαρξη και αναπαραγωγή του. Με αφορμή την πάταξη της τρομοκρατίας και τη διατήρηση της κοινωνικής ειρήνης, η εξουσία βρήκε στο

πρόσωπο της 17 Νοέμβρη έναν εσωτερικό εχθρό, ο οποίος λόγω της επικινδυνότητάς του δεν θα μπορούσε να έχει την αντιμετώπιση που σκιαγραφεί η δικονομική διαδικασία από τους κρατικούς κατασταλτικούς μηχανισμούς. Το 2003, λοιπόν, για πρώτη φορά βλέπουμε τους κατηγορούμενους της 17N να δικάζονται κεκλεισμένων των θυρών, προκειμένου να αποφευχθεί η δημοσιοποίηση της διαδικασίας που ακολουθήθηκε, ενώ η δικαιοδοσία του μικτού ορκωτού δικαστηρίου (που κανονικά θα έπρεπε να επιληφθεί βάσει της Ποινικής Νομοθεσίας της υπόθεσης) παρακάμφθηκε, ώστε να υπόκεινται οι κατηγορούμενοι σε έναν πιο σκληρό δικαστικό έλεγχο, αποκλείοντας παράλληλα και την όποια ευνοϊκή μεταχείρισή τους.

Η πάταξη, λοιπόν, της τρομοκρατίας και η δίκη της 17N αποτέλεσαν το εναρκτήριο λάκτισμα και τον προάγγελο ενός νέου τρόπου διαχείρισης, κατά τον οποίο το ίδιο το κράτος, η ίδια η εξουσία αναστέλλει συνταγματικά κατοχυρωμένες διατάξεις, ελευθερίες και δικαιώματα προκειμένου να αυτοπροστατευτεί. Οι διατάξεις 187 και 187^A του Π.Κ. ήρθαν να επικυρώσουν/διαμορφώσουν και νομικά πλέον την κατάσταση εξαίρεσης σε ποινικό επίπεδο, που είχε αρχίσει να σκιαγραφείται ήδη από τα προηγούμενα χρόνια.

Συγκεκριμένα, η διάταξη του άρθρου 187^A ήρθε για να συμβάλλει και αυτή με τη σειρά της στη συμμόρφωση της ελληνικής νομικής τάξης με τις αντι-τρομοκρατικές προδιαγραφές που διαμορφώνονταν και επιβάλλονταν ύστερα από την 11^η Σεπτεμβρίου του 2001 και την κατάσταση έκτακτης ανάγκης που είχε κηρυχθεί σε παγκόσμιο επίπεδο. Στην ελληνική περίπτωση η θέσπιση ενός τέτοιου νομικού μορφώματος είχε πολιτικό προσανατολισμό και αιτίες και αποσκοπούσε στην καταστολή με οποιαδήποτε μέσα πολιτικών αντιφρονούντων που είχαν επιλέξει ως πεδίο και τρόπο δράσης τους το αντάρτικο πόλης.

Σύμφωνα με τον νόμο αυτόν ακόμα και εγκλήματα πλημμεληματικού βαθμού μπορεί να αναβαθμιστούν σε κακουργήματα, αν σύμφωνα με τις δικαστικές ή ακόμα και αστυνομικές αρχές οι πράξεις αυτές έχουν ως σκοπό την τρομοκράτηση και εκφοβισμό ενός πληθυσμού ή κάποιας δημόσιας αρχής ή διεθνούς οργανισμού. Με την αξιολόγηση κάποιου ως τρομοκράτη επέρχονται βέβαια και κάποιες διαφοροποιήσεις, όσον αφορά στη νομική τους μεταχείριση από τους κρατικούς μηχανισμούς. Υπόδικοι που διώκονται με τον νόμο αυτόν αποστερούνται βασικών δικαιωμάτων τους για επικοινωνία με τον συνήγορό τους ή ακόμα και ανάγνωσης του δικογράφου που έχει σχηματιστεί εις βάρος τους, ενώ οι κατάδικοι χάνουν το δικαίωμα επικοινωνίας τους με τον έξω κόσμο, ακόμα και με την ίδια τους την οικογένεια ή το δικαίωμά τους για ελάφρυνση της ποινής ή λήψη αδειών.

Το 187 του Π.Κ. από την άλλη μεριά, ενώ έθετε στο επίκεντρο της προσοχής του την καταστολή των μαφιών, επιχειρήθηκε να εφαρμοστεί και κατά του κοινωνικού κινήματος στις Σκουριές της Χαλκιδικής, που αντιστέκονταν στην εξόρυξη χρυσού, στον σύγχρονο κρατικό ολοκληρωτισμό και την πλήρη απαξίωση της ανθρώπινης ζωής στο βωμό του κέρδους. Ενώ λοιπόν για τη στοιχειοθέτηση του εν λόγω άρθρου απαιτείται να αποδεικνύεται ότι ως επίκεντρο των δράσεων της οργάνωσης είναι η επίτευξη κέρδους, καθώς και η ύπαρξη ιεραρχικών σχέσεων και δομών μεταξύ των μελών, το κράτος με τη δικαστική εξουσία επιχειρήσει διαστέλλοντας το γράμμα του νόμου να περικλύσει στα πλαίσια της διάταξης αυτής ένα ολόκληρο χωριό 300 ατόμων μαζί με αλληλέγγυους ως εγκληματική οργάνωση. Παράλληλα το νομοθέτημα αυτό (187 του Π.Κ.) χρησιμοποιήθηκε για την ταύτιση της κοινωνικής

αντιβίας του κινήματος στις Σκουριές με τη βία του νεοναζιστικού μορφώματος της Χρυσής Αυγής, με αφορμή το θάνατο του Παύλου Φύσσα. Επιχειρήθηκε δηλαδή τόσο σε ποινικό, όσο και σε φαντασιακό-κοινωνικό επίπεδο, η εξίσωση των κοινωνικών αντιστάσεων με τη βία ακροδεξιών φασιστικών στοιχείων, προκειμένου να εμπεδωθεί η θεωρία των δύο άκρων, που η τότε κυβέρνηση Σαμαρά έφερε στο προσκήνιο του πολιτικού διαλόγου.

Διεκδικήσεις

Σε μια χρονική διαβάθμιση οι κρατούμενοι ενώ βρίσκονται μέσα στη φυλακή αγωνίζονται καθημερινά για να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους και για να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Η αναγνώριση ενός πλαισίου δικαιωμάτων για τους κρατούμενους ήταν για αρκετά χρόνια εκτός συζήτησης, αφού ο θεσμός είναι με αυτόν ακριβώς τον τρόπο δομημένος ώστε να καταπνίγει οποιαδήποτε ανάσα ελευθερίας είναι δυνατό να δοθεί σε εκείνον που ζει έγκλειστος, μετατρέποντας τον σε ένα άβουλο ον. Απέναντι σε αυτή τη συνθήκη οι κρατούμενοι αντιδρούν σε κάθε αυθαιρεσία με όσα μέσα μπορούν να διαθέσουν και παρά το γεγονός ότι η κοινωνία τους έχει τοποθετήσει στο περιθώριο.

Από το 2007 και μετά αρχίζει μια γενικευμένη κινητοποίηση όλων των κρατουμένων στις φυλακές και διατυπώνεται για πρώτη φορά μια σειρά αιτημάτων. Από την άρνηση κλεισίματος των κελιών μέχρι την αποχή συσσιτίου και τις απεργίες πείνας, οι κρατούμενοι έχουν καταφέρει να βελτιώσουν όσο μπορούν τα κολαστήρια στα οποία ζουν, πάρα τις συνέπειες που περιλαμβάνουν από άγριους ξυλοδαρμούς μέχρι μεταγωγές και διεύρυνση του χρονικού ορίου των ποινών. Παράλληλα, σημαντική κρίνεται η αλληλεπίδραση μέσα και έξω από την φυλακή, με την κοινωνία να συμβάλλει με τον τρόπο της ασκώντας πίεση στην κρατική εξουσία για την ικανοποίηση των αιτημάτων που θέτουν κάθε φορά οι κρατούμενοι.

ΦΑΣΙΣΜΟΣ-ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

Το φασιστικό μέτωπο, που έκανε την εμφάνισή του με εκκωφαντικό τρόπο μετά τις πρόσφατες εκλογές, δεν αφήνει πολλά περιθώρια χρόνου για να αντιμετωπιστεί. Οι ταχύτητες είναι μεγάλες και οι αλλαγές ραγδαίες.

Η μετατόπιση ενός σημαντικού μέρους της κοινωνίας προς την εκδοχή της ωμής βαρβαρότητας είναι πλέον κάτι περισσότερο από προφανές. Η κρίση, ως ένα καθολικό ρήγμα στο εσωτερικό του συστήματος εκμετάλλευσης, απελευθέρωσε δυνάμεις που κινούνταν στις παρυφές του, φορτωμένες με ένα παρελθόν που είχε τα βαρίδια του εγκλήματος. Για να σπάσει «το αυγό του φιδιού», το οποίο ασφαλώς και δεν γέννησε η κρίση, έπρεπε να συμβούν δύο βασικά πράγματα: η απονομιμοποίηση του καθεστώτος και ταυτόχρονα η αποενοχοποίηση της ακραίας του εκδοχής. Η οικονομική κρίση, που γρήγορα έγινε πολιτική και κοινωνική, αποκαθέλωσε τα παραδοσιακά θεμέλια διακυβέρνησης, συμπαρασύροντας μαζί της όλο το μεταπολιτευτικό εποικοδόμημα πάνω στο οποίο στηρίχτηκε το πολιτικό σύστημα.

Μετά την πανωλεθρία που επέβαλε η κοινωνική αποστοίχιση από τους παραδοσιακούς θεσμούς, το διακύβευμα δεν είναι η σωτηρία τους, αλλά το αν θα μπορέσει η κοινωνία να ξανασταθεί στα πόδια της, δημιουργώντας νέους θεσμούς συνοχής, αλληλέγγυους και συνεργατικούς, πάνω στη βάση της οντολογικής ισότητας των ανθρώπων, χωρίς διακρίσεις και εξαιρέσεις ή θα εκπέσει στην αποσύνθεση και στον πόλεμο όλων εναντίον όλων.

Στο διακύβευμα αυτό καλείται η ίδια η κοινωνία να δώσει απάντηση και αυτό το έργο δεν μπορεί παρά να είναι έργο των από τα κάτω. Πώς θα μπορέσει δηλαδή ο κόσμος που τίθεται μαζικά εκτός επίσημης κοινωνίας, απαξιωμένος χωρίς καμιά προοπτική ανάκαμψης εντός του συστήματος, να οργανώσει την στρατηγική της ίδιας του της ζωής με τρόπο ενωτικό ή μήπως αντίθετα θα επικρατήσουν οι φασίστες, οι συμμορίες και το οργανωμένο έγκλημα σε ένα ρηγμαμένο κοινωνικό τοπίο; Η τελευταία εκδοχή ήδη απλώνεται απειλητικά. **Η ενίσχυση της Χρυσής Αυγής, με πλάτες από τα ΜΜΕ και τους καναλάρχες, από ένα σημαντικό τμήμα της αστυνομίας και με κλείσιμο του ματιού από στρατοκράτες και κυπατζήδες, την καθιστά όχι μόνο συστημική, αλλά στυλοβάτη του βαθέως κράτους, της πιο ακραίας του εκδοχής.**

Η ανάδειξή της σε ένα κοινωνικό ρεύμα με πληβειακά χαρακτηριστικά της δίνει εκείνη την νομιμοποίηση προκειμένου να στήσει παραστρατιωτικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιούν τη δολοφονική βία και το μίσος στον άλλο (αλλόφυλο-αλλόδοξο) ως δομικά χαρακτηριστικά συγκρότησης και συνοχής. Μιμείται τον τρόπο δουλειάς αντιεξουσιαστών και αριστερών ως εργαλείο προπαγάνδας, αλλά με το πλαίσιο της διέγερσης των πιο χαμερπών ενστίκτων των φτωχοποιημένων μαζών, των έκπτωτων μικροαστών, των αγριεμένων νεολαίων.

Είναι η διέγερση της μνησικακίας που συνταξιδεύει με την καταστροφή των νοημάτων, την καταστροφή της κριτικής σκέψης με την ανασκευή της ιστορικής εμπειρίας, με την ωφέλιμη μυθοπλασία, προκειμένου να στραφούν οι συνοδοιπόροι της στον πιο εύκολο στόχο, στο κυνήγι του πιο αδύνατου, στον μετανάστη, στον ψυχικά ασθενή, στον ανάπηρο, στον ομοφυλόφιλο. Είναι ο εύκολος δρόμος, η χρήσιμη συνταγή, για μια ευρύτερη συσπείρωση, προκειμένου να ενταχθεί και να συνταχθεί η κρίσιμη μάζα για μια ευρύτερη επίθεση.

Ας έχουμε υπ' όψιν ότι για το κυρίαρχο σύστημα η ευημερία και η εξαθλίωση μπορούν να συμβαδίζουν, μόνο που η πρώτη στις μέρες μας αφορά ένα μικρό κομμάτι του πληθυσμού, ενώ το μεγαλύτερο έχει αναφορά μόνο στη δεύτερη. Σε αυτό το κοινωνικό συρματοπλέγμα οι μεν θα έχουν διασφαλίσει την ευημερία τους, αρκεί οι δε να ελέγχονται από την αστυνομία, πεταγμένοι σε ζώνες ανομίας και αλληλοεξόντωσης, με την προϋπόθεση ότι κάποιος πρέπει να επιβάλλει την πολυδιάσπασή τους και μάλιστα με τη βία.

Σε αυτό το σχέδιο η Χρυσή Αυγή έχει πολλά να προσφέρει και για αυτό είναι πολλαπλά χρήσιμη για το σύστημα εκμετάλλευσης που κλυδωνίζεται:

- α) σαν ρεύμα ένταξης, και μάλιστα αιματοβαμμένης, στο σύστημα των εξαθλιωμένων και περιθωριοποιημένων μαζών.
- β) σαν δύναμη καταστολής οποιασδήποτε αντισυστημικής πρακτικής των από τα κάτω.

γ) σαν δύναμη κρούσης ενός εμφυλίου στις λαϊκές γειτονιές που θα καθιστά ανεδαφικές όλες τις πρωτοβουλίες των αλληλέγγυων και συνεργατικών κοινοτικών εγχειρημάτων.

δ) σαν μέσο ταύτισης των εξεγερσιακών πρακτικών ακόμη και των πιο ήπιων με τις πρακτικές της Χρυσής Αυγής. Η θεωρία των δύο άκρων όπου το ένα συμπληρώνει το άλλο μας επαναφέρει στα επιχειρήματα για την κατάρρευση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης και στην άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία. Είναι η θεωρία που κλείνει το μάτι στους φασίστες, εντάσσει την ατζέντα τους στον δημόσιο λόγο και συντηρεί την ασυλία τους με τις πλάτες της αστυνομίας, αφήνοντας τους αδύναμους έκθετους στις δολοφονικές τους επιθέσεις.

Αντίστοιχα το φαινόμενο του φασισμού είναι επικίνδυνο και ιστορικά με τραγικά αποτελέσματα γιατί συμπυκνώνει όλα εκείνα τα μικρότερα ή μεγαλύτερα συμβάντα με ολοκληρωτική και φασιστική χροιά που συνέβαιναν στις περιόδους της πλαστής όπως αποδείχτηκε ευμάρειας. Όλες εκείνες οι πρακτικές του βολέματος, της αδιαφορίας για τα κοινά, της εκχώρησης των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών ζητημάτων στους «ειδικούς» με αντάλλαγμα πρόσκαιρα οφέλη βρίσκουν καταφύγιο στις ναζιστικές αγέλες.

Για μια ακόμη φορά ο υποταγμένος με τη θέληση του ανθρωπάκος, ο ανθρωπότυπος του εθελόδουλου, εκχωρεί την οργή του, τη θέληση του για δικαιοσύνη, το περιεχόμενο της πάλης του, σε αυτόν που είναι έτοιμος να του δώσει μία λύση «πακέτο» με κάθε τίμημα. Αφού στρώθηκε ο δρόμος από τις νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις και τα φασιστικά μορφώματα τύπου ΛΑΟΣ, ακούγονται οι τερατώδεις απόψεις του ναζισμού ακόμα μία φορά σε αυτήν τη χώρα και φυσικά το τίμημά του είναι πάντα τρομακτικό.

Το ζήτημα του φασισμού λοιπόν, πάει χέρι-χέρι με την επαναστατική υπόθεση και τη μεταλλαγή μίας κοινωνίας εθελόδουλων σε μία κοινωνία ελεύθερων ανθρώπων. Αλλά αυτή είναι μία υπόθεση που απαιτεί τον κόπο και τη φυσική παρουσία όλων και δεν εξαφανίζεται όταν κλείσει η τηλεόραση.

Οι παρεμβάσεις μας στις παρελάσεις έχουν να κάνουν με την αντίθεσή μας στις ολοκληρωτικές πολιτικές που συνοψίζονται σε μία παρέλαση, τον μιλιταρισμό, την πίστη στο Κράτος και στη βία που εκφέρει, την υποταγή και τη δήλωση σεβασμού στην ηγεσία. Κοινώς, η παρέλαση στην ουσία της και στην πρακτική της είναι το πεδίο εκείνο που συμπυκνώνει σε μορφή θεάματος όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που βυθίζουν στη βαρβαρότητα και την εξαθλίωση τον κόσμο. Αυτό την κάνει και προνομιακό πεδίο εκφοράς του φασιστικού λόγου σε ένα πεδίο απο-ενδεδυμένο της βαρβαρότητας που εκφέρει.

Δεν δεχόμαστε και αμφισβητούμε ευθέως την εικόνα του ισχυρού κράτους, όπως και την φασιστική του παραφυάδα, το ναζιστικό μόνρφωμα της Χρυσής Αυγής. Δεν θεωρούμε την πολιτική ηγεσία του κράτους προδότες που γι' αυτό πρέπει να τιμωρηθούν, αλλά τουναντίον πρέπει να ανατραπούν γιατί παραμένουν πιστοί λόγο και πράξη στην εξόντωση της κοινωνίας και στην υποταγή της στο νεοφιλελεύθερο πλαίσιο. Θεωρούμε ότι μερίδιο ευθύνης έχουν και κομμάτια της κοινωνίας για όσα έκαναν και κάνουν τόσα χρόνια εκχωρώντας ελευθερίες με ανταλλάγματα. Θεωρούμε ότι έχουμε μερίδιο ευθύνης και εμείς για όσα κάνουμε και κυρίως όσα δεν κάναμε για να δημιουργήσουμε μια ελεύθερη κοινωνία. Είμαστε όμως παρόντες, θέτοντας όλους προ των ευθυνών σε μία προσπάθεια ανατροπής της πορείας μας προς την ολική βαρβαρότητα.

ΧΕΙΡΑΦΕΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΑ: ΡΩΓΜΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΟΣΜΟ

«Σκατά σε όλες τις επαναστατικές πρωτοπορίες σε αυτό τον πλανήτη»
Subcomandante Marcos

Ενώ η παγκόσμια κυριαρχία εξακολουθεί να εντάσσει αυτοοργανωμένα, αντιεραρχικά κινήματα στη σφαίρα της φαντασίας, τα παραδείγματα των Ζαπατίστας και της Ροζάβα αποδεικνύουν εμπράκτως ότι η αυτοργάνωση, όχι μόνο δεν αποτελεί ουτοπία, αλλά είναι μια βιώσιμη προοπτική. Τα δύο αυτά αυτόνομα εγχειρήματα αντιπαρατάσσουν ένα εναλλακτικό, βιώσιμο μοντέλο κοινωνικής διαχείρισης που αντιβαίνει στον καπιταλισμό αλλά και στην παραδοσιακή επαναστατική λογική, η οποία θέτει ως αναγκαία συνθήκη την κατάληψη της εξουσίας.

Ζαπατίστας

Ο Εθνικοαπελευθερωτικός Στρατός των Ζαπατίστας (EZLN) είναι ένα ένοπλο, αντάρτικο κίνημα που άρχισε να δραστηριοποιείται το 1983 με σκοπό την υπεράσπιση των δικαιωμάτων των αγροτικών πληθυσμών της Τσιάπας και τελικά την κατάληψη της κρατικής εξουσίας. Σύντομα συνειδητοποίησαν ότι η πρωτοπορία στο ιδεολογικό τους δόγμα δεν εξέφραζε την κοινωνία που ήθελαν να οικοδομήσουν και στράφηκαν στην αυτοοργάνωση ξεπερνώντας την ιδέα της κατάληψης της εξουσίας. Την πρωτοχρονιά του 1994 κατέλαβαν την νοτιότερη πόλη του Μεξικού, την Τσιάπας και την ευρύτερη περιοχή, κηρύττοντας πόλεμο στη μεξικανική κυβέρνηση και γενικότερα στον καπιταλιστικό κόσμο την ημέρα εφαρμογής της βορειοαμερικανικής συμφωνίας ελεύθερης αγοράς (NAFTA). Ο EZLN αποτελείται από αυτόχθονες, Μάγιας πληθυσμούς που τα δικαιώματά τους καταστρατηγούνται εδώ και πέντε αιώνες από τις αμερικανο-κατευθυνόμενες κυβερνήσεις και τους αποικιοκρατικούς μηχανισμούς διακυβέρνησης του Μεξικού. Μετά από ένοπλες συγκρούσεις με τον στρατό της μεξικανικής κυβέρνησης που συνεχίζονται μέχρι σήμερα, έχουν καταφέρει και διατηρούν την αυτονομία τους σε σημαντικά εδάφη της Τσιάπας.

Οι ζαπατίστας, όπως αναφέρει και ο υποδιοικητής Μάρκος, ένας από τους κυριότερους εκφραστές του κινήματος στα διεθνή μέσα και μέλος του EZLN, ξεγέρθηκαν από τα κάτω και δεν στόχευσαν στην κατάληψη της εξουσίας αλλά στην κατάργησή της, αμφισβητώντας την έννοια της επαναστατικής πρωτοπορίας. Η μη-κατάληψη της εξουσίας αποτελεί ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του ζαπατισμού και έρχεται σε ρήξη με τις μαρξιστικές-λενινιστικές αντιλήψεις για τον κοινωνικό μετασχηματισμό που κυριαρχούν στην παραδοσιακή επαναστατική λογική. Οι ζαπατιστικές κοινότητες λαμβάνουν αποφάσεις με τη διαδικασία του δημοκρατικού συνομοσπονδισμού. Οι «Caracoles», τα διοικητικά κέντρα, περιλαμβάνουν τρία επίπεδα διακυβέρνησης: ο δήμος και η κοινότητα βασίζονται στις αποφάσεις των λαϊκών συνελεύσεων λειτουργώντας αμεσοδημοκρατικά και τα Συμβούλια Καλής Διακυβέρνησης εκλέγονται, με την προϋπόθεση οι αντιπρόσωποι να εναλλάσσονται και να συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότεροι. Στις συνελεύσεις και τα Συμβούλια συμμετέχουν ισότιμα γυναίκες και άνδρες καθώς η χειραφέτηση των γυναικών ήταν στη λογική του EZLN από το ξεκίνημα του κινήματος. Κάθε Caracol έχει δικά της συστήματα υγείας, παιδείας και δικαιοσύνης.

Η οικολογία και ο σεβασμός στο περιβάλλον κατέχουν κυρίαρχο ρόλο στον λόγο, στην ζαπατιστική αυτοοργάνωση και κουλτούρα. Η κυρίως αγροτική οικονομία, που είναι οργανωμένη σε κοινοτικό/συνεταιριστικό επίπεδο, στηρίζεται στις παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής των αυτοχθόνων. Οι ζαπατίστας προτάσσουν την αποανάπτυξη με την “απο-αποικιοποίηση” του φαντασιακού του καταναλωτισμού και της οικονομικής ανάπτυξης βασιζόμενοι σε αξίες όπως ο σεβασμός στο περιβάλλον, στις τοπικές παραδόσεις και γενικότερα στον άνθρωπο που θέλει να ζήσει με αξιοπρέπεια χωρίς να θέτει ως πρωταρχικό στόχο του τη βιοτική ανέλιξη.

Ροζάβα

Ο Κουρδικός λαός είναι αυτόχθονας της Μέσης Ανατολής, που καθ'όλη τη διάρκεια της ιστορίας του έχει υποστεί πολλαπλές κατακτήσεις και σφαγές, αποτελώντας σήμερα το μεγαλύτερο έθνος δίχως δικό του κράτος, με πληθυσμό άνω των 30.000.000. Κομμάτια του Κουρδιστάν ανήκουν στην Τουρκία, το Ιράκ, το Ιράν και τη Σύρια. Ανέκαθεν ξεσπούσαν κουρδικά απελευθερωτικά κινήματα, τα οποία παρά τις κάποιες παροδικές επιτυχίες τους δε μακροημέρευσαν λόγω φεουδαρχικών, πατριαρχικών και φυλετικών δομών που καλλιέργησαν ατομικιστικές αντιλήψεις.

Τον Ιούνιο του 2012, εν μέσω του πολέμου στη Συρία, εγκαθιδρύθηκε ένα νέο επαναστατικό εγχείρημα στην περιοχή της Ροζάβα με μία τελείως διαφορετική προσέγγιση του Κουρδικού ζητήματος, βασισμένο στα γραπτά του Οτσαλάν μέσα από τη φυλακή. Ο Οτσαλάν, επηρεασμένος από το έργο του Μπούκτιν και το Ζαπατιστικό κίνημα, αναθεωρώντας την παραδοσιακή κουρδική τακτική και απορρίπτοντας τη λενινιστική-μαρξιστική επαναστατική προσέγγιση, απαρνείται κάθε μορφή εθνικισμού (συν την Κουρδική), επικρίνει τον ρόλο του κράτους (ακόμα και του σοσιαλιστικού) και προτάσσει την κοινωνική απελευθέρωση των γυναικών.

Το πολιτειακό σύστημα της Ροζάβα αντιτίθεται στο σύγχρονο κρατικό υπόδειγμα, παρουσιάζοντας ομοιότητες με το Ζαπατιστικό. Λειτουργεί στα πρότυπα του δημοκρατικού συνομοσπονδισμού, με οριζόντιες αντι-ιεραρχικές δομές (συμβούλια), στα οποία είναι υποχρεωτική και κατοχυρωμένη η καθολική συμμετοχή, απαλλαγμένη από κριτήρια φύλου, θρησκείας ή έθνους. Το κόμμα δεν αναγνωρίζεται ως μορφή απελευθέρωσης, ερχόμενο σε αντιπαράθεση με την άμεση ατομική συμμετοχή στις πολιτικές διεργασίες, η οποία επιτυγχάνεται μέσω των συμβουλίων. Η αναγκαιότητα της καθολικής συμμετοχής αποδεικνύεται από τη σύσταση των συμβουλίων έναν ολόκληρο χρόνο πριν την επανάσταση καθώς και από την υψηλή συμμετοχή του γυναικείου πληθυσμού. Έτσι, επιτυγχάνεται και η σταδιακή αποδόμηση της πατριαρχίας και οι γυναίκες αποτελούν ισότιμα μέλη σε κάθε πτυχή της δημόσιας ζωής σε μια κοινότητα μέσα στην καρδιά της Μέσης Ανατολής. Αυτό αποδεικνύεται ακόμη και μέσα από τη δημιουργία γυναικείων πολιτοφυλακών, οι οποίες μαζί με τις αντρικές αντικαθιστούν τον τακτικό στρατό δίνοντας στη Ροζάβα έντονο αντιμιλιταριστικό χαρακτήρα.

Όσον αφορά την οικονομία, είναι ελεύθερη μα πλήρως διαφοροποιημένη από τον σύγχρονο ολοκληρωτικό φιλελευθερισμό. Οι οικονομικές επιτροπές σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό επιδεικνύοντας αλληλεγγύη στα αδύναμα στρώματα κι ελέγχοντας τις τιμές των προϊόντων. Εξασφαλίζεται, έτσι η κατάργηση του ανταγωνισμού και της μονοπωλιακής χρήσης της ιδιοκτησίας, ενώ τα ποσοστά της ανεργίας είναι χαμηλά, προκειμένου κάθε

ενήλικας να μπορεί να εξασφαλίσει την πλήρη κυριότητα του εαυτού του και να διασφαλιστεί η συνέχεια της επανάστασης. Οι παραπάνω θεσμίσεις σε συνδυασμό με τη συγκρότηση οριζόντιων συνεταιρισμών και ενώσεων παραγωγών δείχνουν πως το μοντέλο μιας αλληλέγγυας-κοινωνικής οικονομίας αποτελεί έμπρακτο αντιπαράδειγμα για οικονομίες σε κλίμακα επικράτειας.

Παράλληλα, παρατηρούμε την «υιοθέτηση» από τους κούρδους των αρχών μιας μορφής πράσινου κοινοτισμού. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την άρνηση των δυτικών καπιταλιστικών προτύπων συντελούν στη δημιουργία ενός πλαισίου αποανάπτυξης που αναφέρεται στη μείωση της υπερκατανάλωσης ενέργειας και υλικών. Η αποανάπτυξη δεν αντιτίθεται στη βελτίωση των συνθηκών ζωής, ούτε ταυτίζεται με την οικονομική ύφεση, έρχεται ωστόσο σε ρήξη με τη λογική της κατασπατάλησης των φυσικών και ανθρώπινων πόρων για χάρη του κέρδους. Διεκδικεί έξοδο από αυτήν και αλλαγή προτύπου παραγωγής και κατανάλωσης, αποτελώντας απαραίτητο βήμα για τη μετάβαση σε μια πιο βιώσιμη κοινωνία.

Τα επαναστατικά πρότυπα που διαμορφώνονται από τη Ροζάβα και τους Ζαπατίστας οδηγούν σε μια ιστορική στροφή στη σύγχρονη αντίληψη της επαναστατικής διαδικασίας, ακυρώνοντας τον επαναστατικό δογματισμό. Αποτελούν τα μόνα επιτυχή πειράματα κοινωνικής αλλαγής χωρίς αποσχιστικές τάσεις, αγωνιζόμενα για ριζικές και ολιστικές αλλαγές στο σύνολο των περιοχών που δρουν. Το διακύβευμα εδώ δεν είναι ένα σύστημα χτισμένο πάνω στη λογική της ανάπτυξης, αλλά ο επαναπροσδιορισμός των κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών σχέσεων. Δίχως τα «εφόδια του ανεπτυγμένου Δυτικού κόσμου» και απαλλαγμένοι πλέον από τις αριστερές αφηγήσεις, παράγουν σύγχρονη επαναστατική θεωρία με ξεκάθαρα αντιεξουσιαστικά προτάγματα.

Δεκέμβρης '08

Μετά τη δολοφονία του Αλέξανδρου Γρηγορόπουλου από τα πυρά αστυνομικού στην περιοχή των Εξαρχείων, ακολούθησε μια γενικευμένη εξέγερση η οποία αποτέλεσε κομβική στιγμή στη σύγχρονη πολιτική ιστορία της Ελλάδας. Για περίπου ένα μήνα χιλιάδες διαδηλωτές σε όλη τη χώρα κατέβηκαν στον δρόμο για να εκφράσουν την αγανάκτησή τους για την αστυνομική βία και ατιμωρησία, αλλά και τη συνολικότερη κοινωνική αδικία, που βρίσκονταν στην κορύφωσή της εκείνη την περίοδο. Η εξέγερση του Δεκέμβρη είχε ένα χαρακτήρα μαζικό, κοινωνικό και επιθετικό. Δεκάδες καταλήψεις δημοσίων κτηρίων, επιθέσεις στις δυνάμεις καταστολής και μαζικές πορείες σε όλες τις γειτονιές έδωσαν σάρκα και οστά στα «νέα Δεκεμβριανά» όπως χαρακτηρίστηκαν.

Ετσι λοιπόν, ένα μεγάλο και ηχηρό «ΟΧΙ» ειπώθηκε από την ελληνική κοινωνία, ένα «ΟΧΙ» εκφρασμένο με πέτρες και μολότοφ στα ΜΑΤ, στις βιτρίνες και στα στολίδια της χριστουγεννιάτικης Αθήνας, ένα «ΟΧΙ» που απευθυνόταν στο θεσμισμένο φαντασιακό του κυρίαρχου και τα στείρα ιδανικά του. Στην ουσία οι εξεγερμένοι εξέφραζαν μια συνεχή αρνητική διαλεκτική στις καταφάσεις και τις επιταγές του δυτικού καταναλωτικού προτύπου και επιτίθεντο στην κουλτούρα της ιδιώτευσης, του πλουτισμού και της ιδιοκτησίας. **Ο Δεκέμβρης του '08, ήταν μια ερώτηση, όπως αναφέρει και το χαρακτηριστικό σύνθημα στον τοίχο. Μια ερώτηση αναφορικά με το πού οδεύει μια κοινωνία που ακολουθεί πιστά πουριτανικά ήθη, διαβρωμένους θεσμούς και αντικοινωνικούς κανόνες. Μια ερώτηση σχετικά με το**

πού θα φθάσει αυτή η επικίνδυνη υπακοή και ανοχή στην ιεραρχία, τα αιμοβόρα εθνικά ιδεώδη και τον ατομικό ναρκισσισμό.

Αυτή η ερώτηση κατάφερε να διαχυθεί σε όλο το ελληνικό κοινωνικό πλέγμα, παρά τις προσπάθειες της κυριαρχίας να την φιμώσει. Η εξέγερση κατάφερε αφενός μεν να νικήσει τη νοηματική καταστολή, η οποία εξαπολύθηκε από την κυβερνητική εξουσία και τα καθεστωτικά Μ.Μ.Ε, και επιχείρησε να μετατοπίσει το κέντρο βάρους του δημόσιου λόγου στις κατεστραμμένες ιδιοκτησίες και την ανομία. Αφετέρου δε, κατάφερε να επιτύχει και πολλές νίκες σε επίπεδο δρόμου, με τους εξεγερμένους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τον κατασταλτικό στρατό ενός κράτους που είχε δολοφονήσει ένα δεκαπεντάχρονο παιδί μερικά βράδια νωρίτερα.

Ωστόσο, οι διαδηλωτές δεν εναντιώνονταν στα ΜΑΤ απλώς για να εκδικηθούν τον άδικο θάνατο του Αλέξη, αλλά με αυτόν τον τρόπο αμφισβητούσαν και έρχονταν σε ρήξη με την ίδια την έννοια του κρατισμού και την ρητορική που τον παρουσιάζει ως αναπόσπαστο νόημα δίπλα απ' αυτό της κοινωνικής ύπαρξης. Η εξέγερση, επιτέθηκε στον κρατικό μηχανισμό συλλήβδην, ανακαταλαμβάνοντας καιρία κτήρια αυτού και διεκδικώντας την επανοικειοποίηση του δημόσιου χώρου. Την περίοδο του Δεκέμβρη ο αυθορμητισμός, όχι σαν απολίτικη συμπεριφορά, αλλά ως αυτόνομη πολιτική πράξη κυριάρχησε και ταυτόχρονα όλα τα κομμάτια της κοινωνίας συνδέθηκαν και συσπειρώθηκαν, όχι γύρω από συγκεκριμένα συντεχνιακά ή διαχειριστικά αιτήματα, όπως θα πρόσταζε μια αριστερή αφήγηση, αλλά γύρω από την καθολική αμφισβήτηση του κράτους ως τρόπου οργάνωσης. Καταλήψεις σχολείων, πανεπιστημίων, δημαρχείων, ανοιχτές συνελεύσεις γειτονιών και συλλογικοτήτων συνδιαμόρφωναν και συναποφάζισαν δίνοντας πολιτικό χώρο και χρόνο στην αυτοδιεύθυνση και την άμεση δημοκρατία. Εμπράκτως λοιπόν, η κοινωνία καταπολέμησε τον κυνισμό, την πολιτική απάθεια και τον ατομικισμό που προτάσσει η κυριαρχία και εγκαθίδρυσε την ισότητα του πολιτικού λόγου και τη συμμετοχή στις πολιτικές διαδικασίες που έλαβαν χώρα στην εξέγερση.

Ενα ακόμη σημαντικό χαρακτηριστικό του Δεκέμβρη ήταν η επίθεση στο θέαμα και το εμπόρευμα. Η εξέγερση αμφισβήτησε επί του πρακτέου το φαντασιακό του καριερισμού και τον πολιτισμό της καταναλωτικής απομόνωσης. Καταστήματα πώλησης πάντων ειδών καταστράφηκαν και κήκαν ολοσχερώς, ενώ διάφορα προϊόντα απαλλοτριώθηκαν κυρίως για συλλογική χρήση. Με αυτόν τον τρόπο οι εξεγερμένοι αντιδρούσαν στις καταναλωτικές μανίες των κοινωνικών προτύπων και η αντίδραση αυτή κατάφερε να επαναφέρει στη συλλογική σφαίρα τον αγώνα για τη ζωή, κατατροπώνοντας την κυρίαρχη αντίληψη που θέλει να μετατρέψει τον άνθρωπο σε ένα όν που στοχεύει αποκλειστικά στην αέναη απόκτηση περισσότερων υλικών αγαθών από τον διπλανό του.

Για πρώτη φορά, στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα το τεκμήριο αθωότητας του εμπορεύματος υποχώρησε και επιτέλους κατεδείχθη ο ένοχος του ρόλος. Σε μια κοινωνία που έτεινε και τείνει να απολέσει τον ανθρώπινο χαρακτήρα της, καθώς η συνεχής πτωτική τάση της αξίας χρήσης των αγαθών και υπηρεσιών οδηγούν στην αλλοτρίωση και τον κατακερματισμό των μελών της μέσω των πλασματικών αναγκών τους, η εξέγερση του Δεκέμβρη έσπειρε το νόημα της χειραφέτησης και έθεσε το οριακό εξής ερώτημα στους ανθρώπους καταναλωτές του 21ου αιώνα: τι είδους ελευθερία μπορεί να υπάρξει σε έναν κόσμο όπου η κοινωνική επιτάχυνση και το άγχος που την συνοδεύει κατακλύζει την καθημερινότητα μας, όπου το μπετόν και η βιομηχανοποίηση των πάντων χαρακτηρίζουν την

αισθητική μας, όπου τα αμέτρητα και εξεζητημένα όσο άχρηστα και αλλοτριωτικά τεχνουργήματα συμπληρώνουν το κενό των ζωών μας;

Ο Δεκέμβρης λοιπόν αποτέλεσε μια μετανεωτερική εξέγερση για την μετανεωτερική κοινωνία της κατανάλωσης στην οποία ζούμε. Μια εξέγερση που ήρθε σε ρήξη με τις νόρμες και τις αξίες του παραδοσιακού, συσπείρωσε χιλιάδες κόσμου γύρω από την συλλογική άρνηση και απέρριψε οποιαδήποτε περιχαράκωση ή καθοδήγηση. Γι'αυτούς τους λόγους άλλωστε τα «νέα Δεκεμβριανά» ξεπέρασαν τα προτάγματα της Αριστεράς και την άφησαν πίσω να προσπαθεί ατελέσφορα να ερμηνεύσει και να καπηλευτεί την εξέγερση χρησιμοποιώντας γραφικές πια αναλύσεις. Μια εξέγερση που όπως προαναφέρθηκε αποτέλεσε μια αρνητική διαλεκτική προς όλη τη νωθρότητα και τη σήψη της θεσμισμένης τάξης πραγμάτων, μέρος της οποίας αποτελούσαν και αποτελούν οι επαγγελματίες επαναστάτες και πολιτικοί.

Αντιθέτως για εμάς που προτάσσουμε την αυτοθέσμιση, την άμεση δημοκρατία και την κοινωνική αντιεξουσία, η εξέγερση του Δεκέμβρη έδωσε χρόνο και χώρο στις ιδέες μας. Τα προτάγματά μας ενσαρκώθηκαν καθώς ήρθαν στο προσκήνιο ο ανθρωπότυπος του συλλογικού ατόμου, οι συλλογικές διαδικασίες στα ανοιχτά και δημόσια πεδία, η επανακατάληψη του δημόσιου χώρου και η έμπρακτη αμφισβήτηση της ρητής εξουσίας. Όλα αυτά άφησαν μια πολύ σημαντική παρακαταθήκη για τον ριζοσπαστικό χώρο και λόγο και για το μετέπειτα ανταγωνιστικό κίνημα στην Ελλάδα.

Κίνημα των Πλατειών

Λίγα χρόνια αργότερα, τον Μάιο του 2011, ξεκίνησαν μαζικές κινητοποιήσεις σε δεκάδες πόλεις της Ελλάδας. Το κίνημα των «αγανακτισμένων» όπως ονομάστηκε ξεκίνησε από ένα κάλεσμα αναρχικών στην Ισπανία και άρχισε να εξαπλώνεται σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Συγκεντρώσεις στις πλατείες ξεπήδησαν καθώς και σε όλες σχεδόν τις μεγάλες πόλεις της επικράτειας. Συγκεντρώσεις αντικυβερνητικές, με έναυσμα την οικονομική κρίση και την κοινωνική αδικία σε κάθε έκφασή της στο πραγματικό, οι οποίες μετέπειτα μετατράπηκαν σε λαϊκές συνελεύσεις αντι-ιεραρχικές και αμεσοδημοκρατικές που πλαισιώθηκαν από την πλειονότητα της κοινωνίας.

Το κίνημα των πλατειών δεν έμεινε στην τετριμμένη διαμαρτυρία με αίτημα την αλλαγή προσώπων στο τιμόνι της διαχείρισης. Αντιθέτως, αφουγκράστηκε ότι πλέον τα πρότυπα κοινοβουλευτικά κράτη της Δύσης αδυνατούν να διαχειριστούν και να σταθεροποιήσουν το ζοφερό καθεστώς της κρίσης και της λιτότητας. **Το κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ κράτους δικαίου και πολιτών για την εξασφάλιση μιας αξιοπρεπούς ζωής των δευτέρων κατέρρευσε και η κοινωνία οφείλει να βγει μπροστά καθώς η κρίση δεν είναι απλά οικονομική ή πολιτική αλλά πολιτειακή, φτάνει δηλαδή στον βαθύ πυρήνα του ίδιου του συστήματος. Τον Μάη του 2011 αυτό συνέβη, εκφράζοντας το πρόταγμα της οριζόντιας κοινωνικής οργάνωσης μέσα στην οποία κατοικοεδρεύει η άμεση δημοκρατία που δεν έρχεται απλώς να προσθέσει μια κριτική στο υπάρχον αλλά να το καταργήσει.**

Ετσι λοιπόν, το κίνημα των πλατειών έγινε επικίνδυνο και ανταγωνιστικό προς τη ρητή εξουσία και το καθεστώς οργάνωσής της καθώς οι κινητοποιήσεις και οι συνελεύσεις του κινήματος έδωσαν δομή, έδαφος και χρόνο σε έναν διαφορετικό πολιτικό δρόμο, αυτόν την αυτοδιαχείρισης. Η βιοπολιτική της αντιεξουσίας πήρε σάρκα και οστά και για αυτό τον λόγο το κράτος αντέδρασε καταστέλλοντας. Κάθε

μέρα λάμβαναν χώρα συστημικές και κυβερνητικές ενέργειες υπονόμησης της πυγμής των καθημερινών κινητοποιήσεων αλλά και συστηματικές προσπάθειες αλλοίωσης του χαρακτήρα των λαϊκών συνελεύσεων. Συν τοις άλλοις, η σύγκρουση πολλών κοινωνικών κομματιών με τις δυνάμεις καταστολής είχε ως φυσικό επακόλουθο την κοινωνικοποίηση αλλά και την πολιτική γείωση της έμπρακτης σύγκρουσης σε όλα τα επίπεδα, καθώς το κίνημα αμφισβήτησε το καθεστώς φόβου που μεθοδικά έσπειρε η κυριαρχία τα προηγούμενα χρόνια.

Το καλοκαίρι, λοιπόν, του '11 είχαμε ένα κίνημα που δεν είχε ως στόχο την κατάληψη της εξουσίας αλλά τον ριζοσπαστικό μετασχηματισμό των κοινωνικοπολιτικών θεσμών. Ένα κίνημα που καταδίκασε την κοινοβουλευτική δημοκρατία στο σύνολό της και που αποκήρυξε τα ταυτοτικά συμπλέγματα των πολιτικών φορέων του παραδοσιακού. Προφανώς, λοιπόν, στις πλατείες αναδείχθηκε και το πολιτικό έλλειμμα κάθε είδους αυτοαποκαλούμενης επαναστατικής πρωτοπορίας, οι οποίες βλέποντας την κοινωνία να τις ξεπερνά αντιτέθηκαν ρητά ή σιωπηρά σε αυτήν, προσθέτοντας άλλο ένα βέλος στη φαρέτρα του παραδοσιακού ενάντια σε μια από τις μαζικότερες επιχειρήσεις κοινωνικής μεταβολής του υπάρχοντος. Από την αισθητή αποχή του αναρχικού χώρου, ο οποίος μη βλέποντας τα σύμβολά του και φοβούμενος την κρατική αφομοίωση επέλεξε να αρνηθεί οποιαδήποτε προοπτική στο κίνημα αυτό, μέχρι τη χυδαία και αντικοινωνική στάση του ΚΚΕ, το οποίο επέλεξε να συγκρουστεί μάλιστα με το κίνημα, περιφρουρώντας μαζί με τα ΜΑΤ, τον Οκτώβριο εκείνης της χρονιάς, τις αλλοτριωμένες πολιτικές διαδικασίες της αστικής δημοκρατίας που τόσο πολύ εχθρεύεται.

Καταληκτικά, το κίνημα των πλατειών κατέδειξε τη δυνατότητα των ανθρώπων να δρουν πολιτικά με τη μόνη ταυτότητα τους ως φυσικά υποκείμενα μακριά από κόμματα και παρατάξεις. Το πρόταγμα της άμεσης δημοκρατίας τέθηκε στο προσκήνιο και έδειξε ικανό να καλύψει το κενό της πολιτικής απάθειας που έχει δημιουργήσει η κυριαρχία. Στις πλατείες η άρνηση της θεσμισμένης πραγματικότητας μετουσιώθηκε σε θεσιμίζουσα δημιουργική θετικότητα προς κάτι καινούριο. Ο αυθορμητισμός και η ζωτικότητα της ανθρώπινης επικοινωνίας κατέδειξαν τη νοηματική και αισθητή ανωτερότητα της συνδιαμόρφωσης και της συναπόφασης ενάντια στην κατάντια, τη σήψη και τη γραφικότητα της ανάθεσης. Η άμεση δημοκρατία δοκιμάστηκε και παρά τον περιορισμένο σχετικά χώρο και χρόνο έδειξε πως δύναται να αποτελέσει το εργαλείο για μια κοινωνία ελεύθερη χωρίς κράτος και διαχωρισμένη εξουσία.

Αντιεξουσιαστική Κίνηση

Συνελεύσεις Πόλεων:

- Α.Κ. Αθήνας, κάθε Πέμπτη στις 20:00, ΕΚΧ Nosotros, Θεμιστοκλέους 66, Εξάρχεια.
- Ex Portu Α.Κ. Πειραιά, κάθε Κυριακή στις 20:00, αυτοδιαχειριζόμενο στέκι ΠΑ.ΠΕΙ (είσοδος από Καραολή και Δημητρίου).
- Α.Κ. Θεσσαλονίκης, κάθε Πέμπτη 20:00, ΕΚΧ Μικρόπολις, Βενιζέλου & Βασ. Ηρακλείου 18.
- Χειρονομία Α.Κ. (Γιάννενα), κάθε Πέμπτη, 19:00, Αλιμούρα (Γιοσέφ Ελιγιά 20).
- Α.Κ. Λάρισας, κάθε Τετάρτη 21:00, στέκι Paratod@s, Φαρμακίδου 4.
- Α.Κ. Πάτρας, κάθε Δευτέρα, 21:00, Κοινωνικό κέντρο Πάτρας, Ρ. Φεραίου 147 & Τσαμαδού.
- Α.Κ. Κομοτηνής, κάθε Τρίτη 20:00, ΕΚΧ Adelante, Αγ. Γεωργίου 36.